

AMATŐR

MŰVÉSZI
FÉNYKÉPEZÉSI
FOLYÓIRAT

MELLÉKLETE
A BUDAPESTI
PHOTOCLUB
HIVATALOS
KÖZLÖNYE

SZERKESZTI
KOHILMAN
ARTÚR DR

SZERKESZTŐSÉG • KIADÓHIVATAL
KIRÁLY UTCA • HONVÉD UTCA
89. 10.

MEGJELENIK MINDENHÓ 7 ÉN ÉS 15 ÉN.
FLÓFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE =
14 KORONA.

EGYES SZÁMÁRA
60 FILÉR.

AZ AMATŐR
SZERKESZTI KOHLMAN ARTUR DR.
MŰVESZTI-FÉNYKÉPEZÉSI-FOLYÓIRAT
A BUDAPESTI FOTÓ-CLUB-HIVATALOS KÖZLÖNYE.
SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST VII. KIRÁLY UTCA 89. KAPU-HIVATAL V. HONVÉD-UTCA 10.
MEGJELENIK MINDEN HÉTEN 1-15-ÉN.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 14 KORONNA
FELE ÉVRE 7 KOR-NEGYED ÉVRE 3 KOR. 50 FILL.
EGYES SZÁMA ÁRA 60 FILL.

TARTALOM:

Kohlman Artúr dr.: Ébredés. (A hazai fotoipar.) — *Schumann Pál*. Dresden: Fényképezés és művészet. — «Az Amatőr» versenye. (Három díj a három legjobb képnek.) — *Gara Rezső dr.*: Kezdőknek. (II.) — *Kelemen Frigyes Ottó dr.*: Műemlékeink fotografiákban. (A párisi amatőrkiállítás.) — — — — — : Ujtás a platinképek előállításánál. — Új könyvek. — Fényképezési eljárások. — Hazai krónika. — Külföldi krónika. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK:

A címlapot festette: *Gabl István*. — A belső fejlécet rajzolta: *Bánffy Miklós gróf*. — Műmellékletünk: *Novomeszky Imre*: Június. — *K. Jeszenszky Lajos*: Alkotmányos küzdelem I., II. — *Horváth Dezső*: Vadvirág. — *Grósz Dezső*: Csend. — *Varga Ferencz*: A csermely öreg fája. — *Nagy Gyula*: Hűvösvölgyi részlet télen. — *Gámn Dezső*: Régi emlékek. — *G. R. Ballance*, Davos: Téli rege. — *Révész Zoltán*: Csendes délután. — *Forgách Károly gróf*: Cairói részlet. — *Móricz Aladár dr.*: A kis kíváncsi. — *Gámenty István*: Abbaziai moló. — Az összes kliséket Herbst Samu készítette.

Ébredés.

— A hazai fotoipar. —

Irta: *Kohlman Artúr dr.*

A mai modern államoknak csaknem közös gazdasági vonása, hogy par excellence ipari államok. Az egyre fokozódó állami kiadások, fokozódó állami bevételeket igényelvén, az agrikultúr államok lassanként ipari államokká alakultak át, anélkül azonban, hogy ez földművelésük elhanyagolását vonta volna maga után. Ez áll a nyugateurópai államokról, melyekhez Ausztria is csatlakozott. Az ipari államok határa tehát a Lajta volt sokáig és — mi tűrés-tagadás — fájdalom, hogy nagy részben az még ma is. Tény az is, hogy a Lajtán túl — érthető gazdasági önzésből — szívesen állították fel azt a megdönthetetlen hangoztatott axiómát, hogy Magyarország kizárólag földművelő, agrikultúr állam, a melynek sem ipari, sem nagyobb kereskedelmi szerepe a nemzetközi termelésben nincs és nem is lehet. Szántsunk-vessünk, mert az Úristen jó búzatermő földdel áldotta meg országunkat, de valahogy eszünkbe ne jusson, hogy növényi, állati nyersterményeinket, — a hegyeinkben, a föld méhében rejlő kincseinket nemcsak felszínre hozzuk, hanem — iparilag fel is dolgozzuk, sőt

— oh, mily vakmerő gondolat! — feldolgozott állapotban kereskedelmi, vagy pláne külkereskedelmi forgalomba hozzuk.

Sajnos, tény az, hogy hosszú ideig, csaknem a legutóbbi évekig arra voltunk kárhóztatva, hogy a külföldnek, főleg Ausztriának *olcsó* éléskamrája legyünk, s hogy kiváló jó minőségű nyersterményeinket potom áron eladjuk és azután feldolgozott állapotban drága pénzen ismét visszavásároljuk. Ennek a káros állapotnak természetes következménye az ország elszegényedése.

Nem hivatásunk, hogy *e lap hasábjain* gazdasági politikát üzzünk, vagy csak általános nemzetgazdaságtani értekezéseket is írjunk. Mégis lehetetlen kikerülnünk azt, hogy most, mikor talán új politikai, de feltétlenül új gazdasági korszak van megnyílófélben, mi — e korszak beálltába vetett hitnek, reménynek hatása alatt bekövetkezett és bennünket amatőröket közvetlenül is érdeklő eseményekről olvasóinknak beszámolván, e felett egyrészt el ne gondolkozzunk, másrészt hazafias lelkesedéssel, — de amatőr érdekből is egyúttal — őszinte örömnünknek kifejezést ne adjunk. Mert jelentékeny esemény, hogy az ez ideig teljesen hiányzott *foto-ipar* is *hazát talál immár nálunk*.

Rigler József Edének — a róla elnevezett részvénytársaság igazgatójának — érdeme, hogy végre nálunk is létesült az első fényképezési pa-

pirok gyára. E gyár a Rigler József Ede papir-néműgyár részvénytársaságnak egyik kizárólag fényképezési papirokat gyártó osztálya, melynek technikai vezetőjéül a cégnek Grail Károly bécsi foto-kemikust sikerült megnyernie. Grail Károly neve az amatőrök előtt épp úgy, mint a szakfényképezők előtt nem ismeretlen, hiszen Bécsben saját fényképezési papirgyára volt és a Grail-féle *albuminatpapiros* nemcsak Ausztriában, de a külföld egyéb államaiban — így főleg Németországban — is felette jó hírnévnek örvend. Nálunk is azok, akik valaha kísérletet tettek e papírral, a legmelegebb elismeréssel adóztak jó tulajdonságainak. Midőn tehát a Rigler-gyár Grail Károlyt a most felállított új gyára részére technikai vezetőjéül szerződtette, ezzel együtt kitűnő gyártmányainak titkát is megszerezte. Így tehát *ezentúl a Rigler-gyár fényképezési osztálya fogja a Grail-féle albuminatpapirokat gyártani.*

Hogy a Rigler-gyár — nemcsak saját üzleti szempontjából, de hazafias szempontokat is véve alapul, — mily üdvös és hézagpótló cselekedetet vitt végbe, sőt mondhatnók missiót teljesít a bécsi gyárosnak gyárástól való áttelepítésével — és saját színmagyar-vállalatába való bekebelezésével, — az bővebb magyarázatokra aligha szorúl.

Nézzük azonban a dolgot a szakszerűség, tehát általános fényképezési szempontokból. Erre az alapra helyezkedve első sorban kiemelendőnek véljük azt a tényt, hogy *a magyar fényképe-*

zés minden ágában ez ideig a fejlődésnek egyik örökös akadálya a fényképezési ipar teljes hiánya volt. Mert hiába, a *hol az eszközök vagy teljesen hiányoznak, vagy csak nehezen és drágán szerezhetők be, az eredményes munka, a habár lassú, de folytonos fejlődés és tökéletesedés legalább is kétségessé válik.* És bizony hazánkban a fényképezéssel foglalkozók a megmondhatóinak, hogy mily előnyben vannak azok a külföldi bajtársaik, a kiknek hazájában a fényképezési ipar virágzik!... Mert mi — miként legtöbb más, úgy a fényképezés-ipari cikkek is — mindezeideig külföldről, és pedig legalább is Ausztriából voltunk kénytelenek behozni. Hogy e cikkek — a vám- és szállítási költségek nem tették olcsóbbakká, — az természetes. De tény az is, hogy e drága árucikkek, — melyek fény és nedvesség, valamint vegyi behatások iránt oly végtelenül érzékenyek — a hosszas szállítás, a ki- és beraktározás, az éghajlatkülönbségek hatása alatt jobbakká, használhatóbbakká aligha váltak. Így aztán igen gyakran előáll az a helyzet, hogy úgy az amatőr mint a szakfényképező drága pénzéért — teljesen, vagy csak részben — hasznavehetetlen árút kap. És míg a rossz ruha helyett csináltathatunk újabbat, mely talán épp oly rossz minőségű ugyan, de céljának rövidebb-hosszabb ideig mégis csak megfelel, addig a fényképezés többnyire momentumokhoz vagy legalább is kedvező körülményekhez kötött mesterség lévén, a rossz segéd-eszközök okozta balsiker egyáltalán nem, vagy

Alkotmányos küzdelem. I.

K. Jeszenszky Lajos.

Alkotmányos küzdelem. II.

K. Jeszenszky Lajos.

legalább is csak ritkán pótolható. *A rossz, vagy megromlott fényképezési szerek tehát legtöbbször nemcsak kárt, hanem pótolhatatlan veszteséget okoznak.*

Igaz ugyan, hogy e veszély fokozottabb mérvben fenyeget a lemezeknél, mint a papirosnál. Mert pl. míg ha a lemez elromlott, a felvétel is teljesen elveszett, addig a jó lemezről készített rossz másolat után ugyane lemezről még újabb és jó másolat is készíthető.

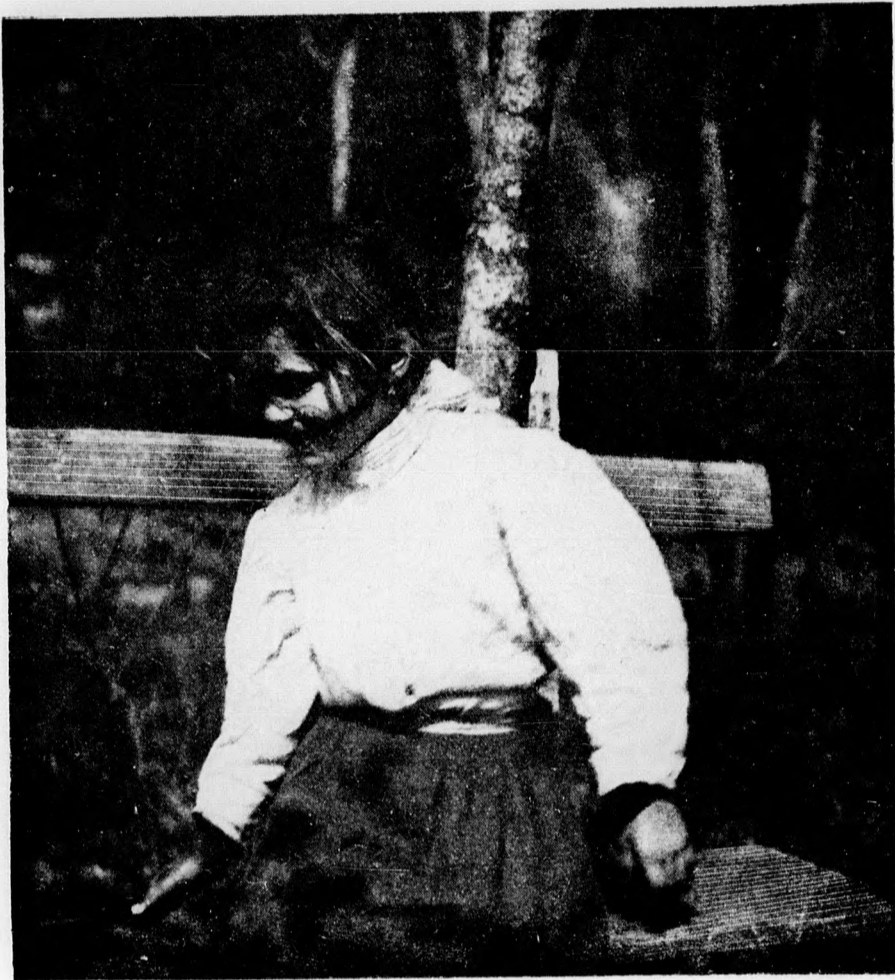
Ez ellenvetéssel szemben két körülményre utalunk. Az egyik, hogy a rossz, vagy megromlott papir egyrészt azonnal, másrészt pedig hetek, hónapok sőt évek után is eredményezhet rossz képet. Következik pedig ez abból, hogy a fényképezési papirnak csakúgy, mint a lemezeknek is, egyik főkelléke; hogy *friss legyen*. Már pedig igen gyakori eset, — még a legnagyobb külföldi gyárnál is, — hogy a papiros már a gyárban is hosszabb ideig fekszik. Különösen előfordulhat ez, ha valamely újabb gyártmánynak hacsak néhány hétig, hónapig tartó s nagy reklám-szerzete népszerűsége a már régieket a forgalomból rövidebb-hosszabb időre kiszorítja. Ha már most e nem friss papir vagy lemez még a szállítás viszontagságainak is kitétetik s azután a belföldi kereskedőknél, — a kik a nekik küldött szállítmányt hosszabb ideig tartó kicsinyben való elárúsítás útján hozhatják csak forgalomba — ismét egy darabig elfekszik: természetes, hogy e papir vagy azonnal alkalmatlanná válik használatra,

vagy a rajta készült kép válik csakhamar hasznavehetetlenné.

Számos érvet tudnánk még felhozni a mellett, hogy az alig néhány hét előtt létesített *első* fényérzékeny fényképezési papír gyár mily nagy jelentőségű esemény a *magyar* fényképezésnek — és pedig úgy a szak- mint az amatőr fényképezésnek — történetében, de vajjon szükséges-e, érvet-érvre halmozva, s erről idehaza egyáltalán valakit is meggyőznünk?!... Az ipari termelés hiányosságát érezzük minden téren, hogyne érezzük azt a fényképezés terén, a hol ez ideig még csak nyoma sem volt?!...

A jég meg van törve....

A kezdeményező lépést megtette a *Rigler* cég és ezzel követendő példát adott. Reméljük, hogy az általános gazdasági ébredés közepette mások is követik a *Rigler* céget és a vállalkozási kedv emelkedésével a nálunk teljesen ismeretlen, de felette jövedelmező foto-kemiának ipara is kifejlődik. Az első magyar fényképezési papírgyárat nyomon követendi az első magyar lemezyár, a fényképezési készülékek, fényképezési vegyi szerek gyára stb. stb. S akkor a sok-sok kivándorló milliót, de a sok kivándorló polgártársainkat is megtarthatjuk hazánknak s munkálva gyarapodunk majd vagyonban, lélekszámban, nemzeti és nemzetközi súlyban egyaránt. Mert csak azt a nemzetet becsülik meg más nemzetek, mely — erőforrásait felhasználva, — önmagát is megbecsüli!.

Vadvirág.

Horváth Dezső.

Fényképezés és művészet.

Irta: Schumann Pál, — Dresden. —

Éppen ott, hol a fényképezés megszűnik, kezdődik a művészet — mondja *Pauli* Gusztáv, — a brémai muzeum igazgatója. Mert — s így indokolja kijelentését — a festőnek a természetet, mielőtt azt vásznán visszaadja, előbb belsejében a saját «én»-je szerint kell átalakítania. «Így aztán szigorúan véve nem a testi szemei előtti tárgyat, hanem a lelki szemei előtt keletkezett tükörképet festi meg, úgy, a mint azt képének tárgya lelkületében felidézi. S mi bámuljuk tehetségét, megfigyelve, hogy mint keletkezik a szeme előtt elterülő képnek mása, mely bár az eredetihez hasonló, mégis egyszersmind minden egyes sajátos vonásában különbözik attól. És — bármily ellentmondásnak is lássék e kijelentésünk, — éppen a lapos valóságtól való eltérésekben találjuk esztetikai élvezetünket: az alkotó erő művében s nem a természeti motívumban.

A fényképező készüléke sem alkotó erővel, sem pedig érzelmi, vérmérsékleti tulajdonságokkal nem bír. Állítsuk be bármiképen objektívvá ellátott gépünket, fokozzuk le, vagy emeljük a fényhatást bár a diafragma kisebb-nagyobb nyílásával, az eredmény mindig ugyanaz lesz,

— a kép a lemezre egyformán buta hűséggel rajzolódik.»

De vajjon miért mindig buta hűséggel? Nem dicsérik-e gyakran a festőt azért, hogy a természetet egyszerű vagy becsületos őszinteséggel híven lefestette? És vajjon nem jelentette-e ki egyik kiváló műértő, hogy: minden egyéb festés, de *Velazquez* képei — maga a természet!? S vajjon nem *Velazquez* dicsőítéseképpen mondta-e ez elismerő szavakat? Mert *Velazquez*-re is reáillik *Zolának*, *Pauli* idézte kijelentése, mely szerint «a művészet természet, mely temperamentumon keresztül szűrődik le». Avagy nem azt dicsőítik-e éppen benne, hogy a természetet nem a saját temperamentumán keresztül szemlélte, hanem a legmagasabb, a legtökéletesebb hűséggel adta vissza?

És tovább menve: Ha az elhunyt-ról keresünk képet, — így pl. *Shakespeare*, *Molière*, *Bach*, *Beethoven*-ról, — vajjon melyiket becsüljük legtöbbször? Azt bizony, mely az illetőt lehetőleg híven mutatja be. Buta hűséggel — mondja *Pauli*. De akkor mit szóljunk *Shakespeare* weimari szobrához, vagy berlini arczképéhez, melyet lelki

szemein keresztül látott meg *Lessing*? Vajjon érezhet-e mást az ember a felett, hogy egy ily hazug *Shakespeare*-képet éppen Weimarban állítottak fel? Egy barátom mutatott nekem egyszer egy képet, melynek láttára megjegyeztem: olyan, mint *Lord Byron*. Dehogy, hisz ez L. barátunk arczképe. Úgy, — feleltem én, — száz év múlva elhiszi ezt neked talán valaki, de valahogy akkor se lógjon mellette a fényképe. És még egyet: Tízszer jobb szeretem a *Hill Octavio*, *Dührkop*, *Erfurth* és *Perscheid* fényképeit, mint oly festményt, melyet valamely gyengébb festő, pl. *Sichel* Náthán alkotott, lelki szemein keresztül szemlélvén modelljét.

Mindez ellentmondások legott megszűnnek, mihelyet előítéletektől mentesítjük magunkat. A művészet abszolút, nem különböztethető (differentizálható) fogalom. Mert — mi mindent kellene itt megkülönböztetni!

A legmagasabb — s ebben *Pauli*-val egyetértünk — az alkotó művészet. De a művészek közt is minden időben kevés volt az eredeti, az alkotó s sok az utánczó. Mégis nem szabad s nem is lehet az utánczókat a művészetből kizárni, mert az istenáldotta kevés alkotó erő nem képes a szükségletet kielégíteni. A művészeti szükséglet végtelenül eltompul s a mi állandó és buzgó törekvésünk mindig az leszen, hogy e művészet utáni vágyat nemesítsük, az általános követel-

mények színvonalát emeljük, ámde ez felette lassú folyamat, mert a nevelőknek is előbb nevelődniök kell. A legmagasabb alkotóművészet a képzeletnek művészete. Oly művészek, mint a milyen *Max Klinger, Böcklin, Hans Thoma*, képzeletük világából alkotnak, olyat, a mi soha és sehol meg nem történt, a mit halandó szemek ez életben soh'se látott és soha látni nem is fog. A mit ezek alkotnak, az a fényképezőnek természetesen teljesen elérhetetlen. De — egyúttal igen sok, — a legtöbb festőnek és szobrásznak is.

A művészek közt e kiváló tehetségek mellett vannak szerényebb tehetségek is, a kik a látotakhoz, magához a természethez tartják magukat. *Naturalismus-* és *realismus-*ról beszélnek gyakran. Nem ártana e szavak igazi tartalmával tisztába jönni akkor, mikor a közhasználat a legkülönbözőbb értelemben használja azokat. A képzeleti művészettel szemben alkalmasnak látszik a realismus kifejezés. Realista tehát az, a ki a res-hez, dologhoz tartja magát, vagyis a ki mint művész alkotásainak tárgyát egyszerűen az őt környező világból, a természetből, az emberiségből meríti. E mellett lehet naturalista vagy stilizáló, vagyis magát szorosán, híven és becsületesen a természethez tartó és pedig anélkül, hogy a részletekből egyet is elhagyna, vagy a természetben látott motivumán legcsekélyebbet is változtatna, vagy pedig bizonyos elvek szerint változtathat rajtok. Ez utóbbi esetben szokás a művészetben *stilizálás*-ról beszélni. A stilus tehát tudatos változtatása, legtöbbször egyszerűsítése a természetadta formáknak. Ha a művész megtanult teljesen uralkodni természeti tárgya felett, akkor meg is tudja különböztetni a lényegest a lényegtelenről és ebből folyólag el tudja hagyni a lényegtelenet, a mellékest, hogy annál erősebben emelje ki a lényegest és fokozza ez által a hatást.

Végül megkülönböztethetjük a stilizáló művészetet a stilistikai művészettől. Stilizálás által a természeti formák — fgy mindenekelőtt a növényeké, de állati, sőt emberi formák is — bizonyos — többnyire ornamentális — czélokra alakjukban átalakíttatván, ritmikusan ismételtetnek s a szemnek tetszetősebb alakzatokban állítatnak össze. A stilistikai művészet azonban különösen kedvező körülmények között tetszetősebben, jelentősebben, a prózai józanság szférájából az esztetikai hatásba emelvén a természeti tárgyat, azt ily nemesen megváltoztatott alakjában mutatja be. Fűzzünk az előzőkhöz még egy magyarázatot: stilszerű az, a mi a mindenkorai technikai eszközöknek és az anyagnak megfelel.

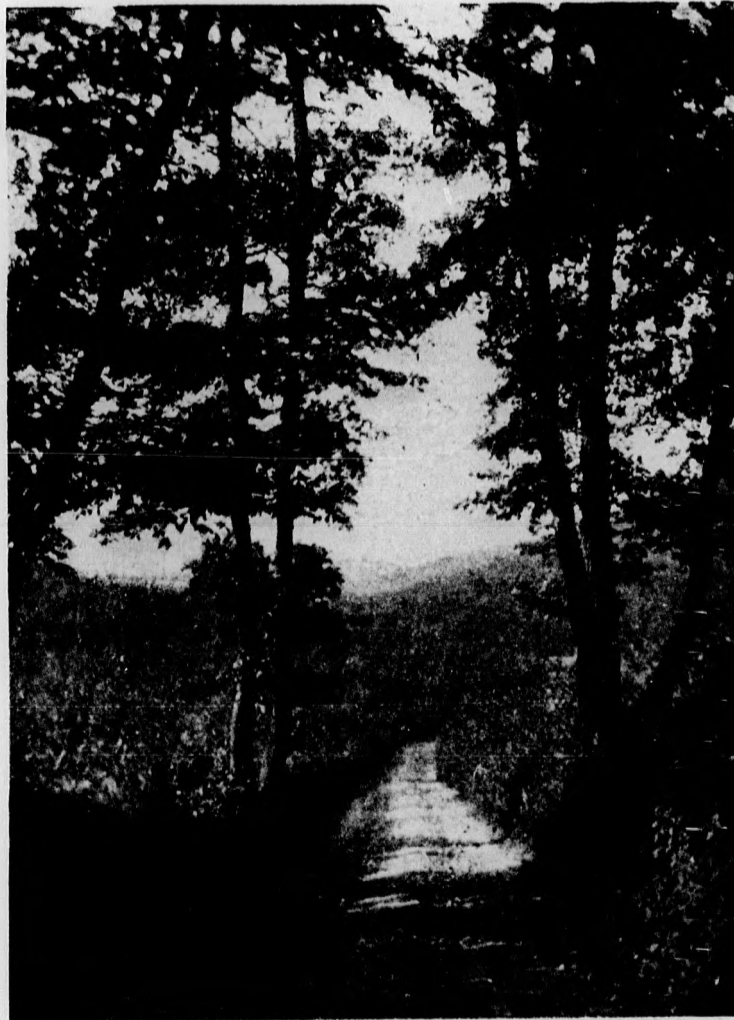
(Folytatjuk.)

Az Amatőr versenye.

— Három díj a három legjobb képnek. —

Lapunk 9-ik számában rendezett versenyt az általunk díjazandó képek tekintetében számosan félreértvén, ahhoz a következő magyarázatot fűzzük. 1. A versenyben részt vesznek az összes — lapunkban — eddig megjelent képek. 2. A szavazat — nem egy, hanem — a *három* legjobbnak ítélt képre adandó le. 3. A most megalakulófélben levő szavazatszedő bizottság 2 tagból s egy elnökből álland, és a *három* díjat a *három* legtöbb szavazatot nyert képnek ítéli oda a nyert szavazatok száma szerint. Tehát az első díjat a legtöbb, másodikat a másod sorban legtöbb, harmadik díjat a harmad sorban legtöbb szavazatot nyert kép fogja elnyerni. 4. A díjakat festőművész-rajzolta egy-egy elismerő oklevél fogja képezni, melyeken a díj foka (I. II. III.) lesz a megfelelő szöveg közé iktatva. Az oklevelet a szavazatszedő bizottság elnöke, valamint lapunk szerkesztője sajátkezű aláírásával látja el. 5. Minthogy végül igen sok szép kép vár már régebb idő óta a kiadásra — több oldalról történt javaslat alapján — a szavazás lezárását és az eredmény közzétételét mi is czélszerűnek találtuk *márczius 15-ére halasztani. A szavazatok tehát márczius 7-ig bezárólag* külön borítékban s a szavazat «Az Amatőr versenyéhez» jelzéssel lapunk szerkesztőségének címére küldendők.

Végül még a szavazatokkal kapcsolatos *birálatokról* óhajtjuk tájékoztatni olvasóinkat. E birálatoknak három szempontra kell irányulniok. 1. Miért ítéli legszebbnek (első-, másod- vagy harmad-sorban) a képet általánosságban? 2. A kép tárgyában — és 3. a felfogásban (koncepció és beállításban) mi az, ami szavazatának az illető képre való adására birta? A szakszerű és esztetikai szempontból is érdekes indokolásokat, vagy azok legérdekesebbjeit lapunkban szintén kiadjuk

Csend.

Grósz Dezső.

A fényérzékeny fölületre már most rászorítjuk a negatívot, a mi másoló-keretek segítségével történik és a fényt rövidebb vagy hosszabb ideig hatni hagyjuk. Ezúttal a fény a negatív átlátszó részein — melyek az eredeti legsötétebbjeinek felelnek meg — könnyen jutván át, legnagyobb hatással lesz a fényérzékeny felületre, azaz a legsötétebb árnyalatokat létesíti ott; ellenben a negatív sötét — «fedett» — részei, melyek az eredetin legvilágosabbak voltak, kevés vagy semmi fényt sem bocsátanak a fényérzékeny felületre, mely alattok keveset vagy mitsem

változik, világos marad. Ime az eredetinek valódi igaz képe, a mi ezen sötét, az a másolaton is az s a mi világos rajta, az itt sem. más. Hívjuk elő immáron és rögzítsük a képet, mely jogosan nevezhető «*positív*»-nek.

Nagyjából ez a «fényírás» alapsémája, melyet elmondva, főleg az elvet kívántuk olvasónk elé tárni, fentartván magunknak szives figyelmét a következő sorozatos ismertetésekre, melyek mindegyikében a fényképezésnek egy-egy fontosabb részletmomentumát behatóbban óhajtjuk fejtegetni.

Hűvösvölgyi részlet télen.

Nagy Gyula.

Régi emlékek.

Gámán Dezső.

Műemlékeink fotografiákban.

— A párisi amatőrkiállítás. —

K. Lippich Elek dr., a közoktatásügyi minisztérium művészeti ügyeinek vezetője, nemrégiben lapunk hasábjain azt az eszmét pendítette meg, hogy hazánknak nyilvánosan úgyszólván alig ismert műemlékeit kiváló fotografiákban kelene megörökíteni, melyeket nagyszabású művészeti kiállítás keretében mutatnánk be a nyilvánosságnak, azután pedig gyűjteményes kiadásban a könyvpiacra is megjelentetnénk.

Az eszme kiválóbb amatőrjeink körében meleg fogadtatásra talált. Művészi érzékű ember az első pillanatra megérti és méltányolja ennek elsőrendű fontosságát, mert hiszen nyilvánvaló, hogy műemlékeink egy részéről vannak ugyan ilyen közkezen forgó képeink, de ezek szóba sem jöhetnek s míg egyrészt tulajdonképpen csaknem kizárólag piaci célokra gyártvák, másrészt éppen csak a legismertebb műemlékeinkről készültek. Valóban *művészi* megoldása a kérdésnek tehát még ma sincs s ebben a tekintetben a magyar amatőrök előtt egészen új csapás áll és ez az, a mire minden művészember örömmel vállalkozhatik.

Hazánknál gazdagabb terület e célra szinte el sem képzelhető, mert bár az egyes történelmi korszakok műemlékei — érthető okokból — a viharos időkben nagyjából elpusztultak is, bőviben vagyunk még azért olyan dokumentumoknak, melyek egyedülálló az egész világon. Nem dicsekvés ez, — mert hiszen minden nemzetnek meg vannak a maga különös ilyen műsajátságai, — hanem csak annak a bizonyítására említjük meg, hogy az e feladatra vállalkozók előtt érdemes munka várakozik. Szinte kínálkozik az alkalom jóízű amatőrjeinknek, hogy ime itt van, ime ez volna az a terület, a melyen gyönyörű dolgokat teremthetnének meg, igenis megdöntve azt a még mindig uralkodó balga hitet, hogy a fotografálás nem művészet. S egyúttal fontos történelmi, archeologiai, etnografiai kulturmissziót is teljesítenének. Hozzáértő emberek már rég túl vannak ezen a kérdésen, miután bizonyításra nem szoruló tény, hogy nem a mesterkedés adja meg egy képnek a művészi kvalitásait, hanem a felfogás és az a hangulat, a mit a mester belelehel. A mi közönségünk nem szokott még ugyan ahhoz, hogy ilyen fotografiákat lásson vagy direkt megnézni menjen s a Photo-Club — mely eddig is számtalan példáját adta az erre való törekvéseknek — van hivatva arra, hogy ezen cél elérésére teljes tekintélyét, minden agilitását latba vesse. A külföld ilyen mű kiállításai éppen olyan eseményszámba mennek, mint akár a tárlatmegnyitások s művészi gyönyörködtetés szempontjából egy cseppet sem állanak azok mögött.

Hogy mennyire megbecsülik, mennyire méltányolják például a francziák az efféle amatőrkiállításokat, annak bizonyítására közöljük illusztris párisi munkatársunk *Kelemen Frigyes Ottó* dr.-nak lapunkhoz írt leveléből a legutóbb tartott amatőrkiállításra vonatkozó ismertetést.

★

— Saját tudósítónktól. —

Páris, 1905 február havában.

Páris városa két évvel ezelőtt elhatározta, hogy évente versenyyel egybekötött fénykép-kiállítást rendez, melynek praktikus célja az lenne, hogy a régi Páris érdekes műtörténelmi dokumentumait a jövő számára megörökítse. A város tanácsa által küldött bizottság, mely a kiállítás rendezőségének élén áll, a legkövetkezővel gondtal iparkodik megfelelni feladatának s bár csak az idén tartották meg a második kiállítást, sikerült a szép ügy iránt olyan általános érdeklődést kelettenie, hogy a lapok is hosszabb cikkekben és pompás reprodukciókban ismertetik az eseményszámba menő kiállítás jelentőségét. A most megnyílt kiállítást a következő módon teremtették meg.

A vezetőség kijelölte Párisnak egy-egy érdekesebb részét, a hol a felvételeket eszközölni kellett s a résztvevőket I médaille d'honneur, 10 első, 12 második és az összes elfogadott képeket egy médaille commemorative-val tüntette ki, a képek legjobbait pedig a Musée Carnavaletben helyezte el.

A felvételekre kitűzött helyek 1. Le Vieux Montmartre, 2. La

Bièvre (egy kis csatornaszerű patak, mely Páris alatt ömlik a Seinebe) és 3. Les jardins privés à Paris czímen jelöltettek meg.

Le vieux Montmartre Páris leghíresebb és tagadhatatlanul legérdekesebb része, mely ha ma már sokat veszített is a modernizáló és egalizáló építkezés hatása alatt, még mindig bővelkedik poetikus részletekben. Magas fekvése, — melyet ha nem is egészen stilszerűen koronáz a befejezéshez közlő, bizanci modorban épült hatalmas Église de Sacré Coeur, — szűk utcái, lépcsői, régi, rozszant alacsony házai, épületmaradványai, cabaret-i és végül a «moulin»-ok (Moulin Rouge, Moulin de Galette, stb.) hatalmas kerekével, tipikus alakjaikkal, mind megannyi kitűnő tárgyat szolgálnak az amatőr művész munkálkodására.

A «La Bièvre» szintén egyik nevezetesen szép helye Páris környékének. Partjain a bőrcserzők telepedtek meg, a kik egész nap a patak vizében öblögetik bőreiket. Lejebb gobelinyárak, málmok, zúzókat használják fel a vizet s a régi rozszant — többnyire primitív — épületek, az elhagyott környék s a vízben foglalatosskódó emberek százai pompás művészi felvételek tárgyául kínálkoznak.

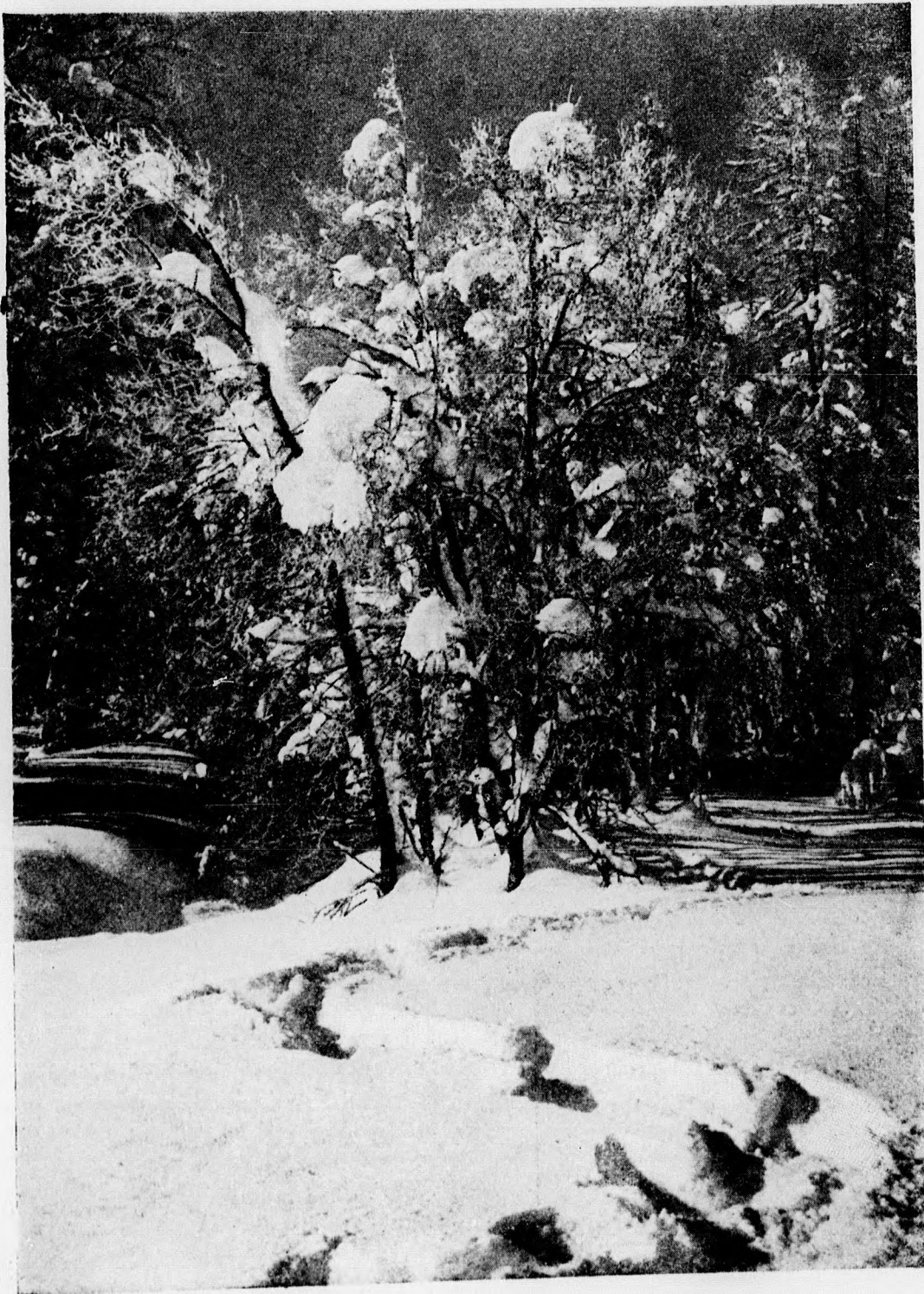
A jardins privés-k: magánkertek szép épületekkel, szobrokkal és szökőkutakkal. Ezekről csak annyit, hogy a világ legszébb kertjei.

A mint ezekből látható, az intéző bizottság az alkalmas helyeket kitűnően válogatta meg. Az amatőrök kamaráikkal, — melyek

művészi izlésüknek azonban csak kifejező eszközei — csudálatos dolgokat produkáltak. Ezerszám vettek részt a kiállításon, melynek megnyitásán ott tolongott a «tout Paris».

A médaille d'honneur-t Seeberger nyerte el és képei annyira kiválóak s annyira kiemelkednek a többiek közül úgy kivétel, mint koncepció dolgában, hogy nem lesz érdektelen egyelőre kizárólag velük foglalkoznunk.

Seeberger egymaga talán 40-50 képet állított ki, melyeknek tárgyát mindhárom körből merítette. Részint bromurepapíron, részint fresson-eljárással fekete, sárgás és kékes tonusban készítette a nagyított képeket 13 × 18 cm, nagyságu eredeti felvételei után. A szebbnél-szebb képek közül a következők arattak fényes elismerést: A Montmartre egyik szűk utcájában *salátadrus* végzi mindennapi reggeli körútját, mindkét karján egy-egy nehéz kosárral, lehorgasztott fővel, bágyadt arcocczal bandukol házról-házra. Másik a «*Cabaret du lapin agile bejárata*» jókedvű fiatalemberekkel és könnyűvérű hölgyecskéekkel. Harmadik egy *munkájába merült festő*, amint a Montmartre egy poetikus részének megörökítésén fáradozik. Aztán *szőlőmalmok* festői környezetben, kitűnő felfogással és beállításban. *Effet du brouillard*: a köd oly mesteri megörökítése, amint azt fényképen még eddig nem igen volt alkalmunk látni: egy hosszú elhagyatott utcában egy vízfordó férfi alakja mintegy elvész a ködben. A *Bièvre folyó partjáról* is néhány kitűnő képe van Seebergernek: nagyrészt *cserzők munkájuknál*.

Téli rege.

G. R. Ballance, Davos.

amint a bőrt vízmanipulációknak vetik alá. Végre néhány *kertfelvétel*, melyeken harmonikusan olvad össze a táj a virágot szedő sétáló, olvasó, fákat nyeseő hölgyek karcsú alakjával.

Seeberger valódi művészegettség — az elmaradhatatlan hosszú hajjal, széles karimájú kalappal és érdekesen sápadt arczzal. — Szívesen szolgált magyarázatokkal és büszkén mutogatta, hogy a legelőkelőbb francia világlapok, mint pl. az *Illustration* is, kizárólag az ő képeivel foglalkoznak s azok reprodukciót közlik. Megvallotta, hogy képei sokszor egy év hosszú és gyakran keserves munkájának eredményei. *Megígérte, hogy legközelebbi nemzetközi tárlatunkon legjobb munkáival fog részt venni, különben is nagyon elismerőleg nyilatkozott a magyar amatőr fotografusokról, akikről már eddig is sok szép munkát látott.* S a mint végül megjegyezte, nagyon tetszik neki «Az Amatőr» című lap is, melyet a *párisi Photo Club* olvasótermében látott és lapozgatótt végig néhányszor.

Még csak egy megjegyzést. Az a körülmény, hogy egy és ugyanazt a részletet több amatőr is megörökíthesse, rendkívül érdekes és tanulságos megfigyelésekre ad alkalmat. *Mert e tárlat meggyőző mindenkit arról — ami különben általánosan elismert igazság már — hogy nem az a lényeg, hogy mit örökít meg a fényképező, hanem az, hogy — miként.* Ugyanaz a tárgy az egyik képen unalmas, a másikon pedig érdekes és vonzó. Így az egyik felvétel a *cabaret artistique du lapin agile* bejáratát mutatja, noha nincs egyéb a képen, mint egy ajtó, egy faasztal és néhány szék, no meg a felírás, mely mégis némi gyenge érdeklődésre számíthat. Ugyanez a kép *Seeberger* beállításában néhány víg czimborával és vidám hölgyekkel a montmartrei élet egy epizódját örökíti meg. Vagy egy másik kép, mely IV. Henrik pavillonjának kapuját hozza, szintén meg lehetőségen monoton. *Seeberger* itt is szépet alkotott; képének címe: *Une visite au pavillon Henri IV.* Egy bájos párisi nő, amint türelmetlenül kopog a csöngővel el nem látott kapun.

A kiállítás rendkívül látogatott, közönsége egyrészt művészekből, másrészt pedig előkelő amatőrökből áll. Mindnyájukat közös cél hozza ide: egyrészt gyönyörködni, másrészt tanulni.

Kelemen Frigyes Ottó dr.

Ujítás a platinképek előállításánál.

A platin-eljárás hazája Anglia. Az angolok hideg természetének leginkább felel meg e platinképek hideg kékes-fekete tónusa, s a rajz józan részletessége. Nálunk ez eljárásnak — bár igen sok előnye van és különösen architektonicus tárgyú képekre felette alkalmas — igen kevés híve van. Ennek oka főleg az, hogy platin-papírost hosszabb ideig romlástól megóvni felette nehéz. Eddig ugyanis — csekély kivétellel — a gyárilag előállított platinpapírral dolgozott a legtöbb amatőr és szakfényképész, — amely minthogy a beszerzett mennyiséget egyszerűen földolgozni alig lehetett — a legnagyobb elővigyázat mellett sem volt tartós. A calciumdobozokba csomagolt papír ugyanis lassan-lassan magába szívja a levegő nedvességét és ezáltal többé-bevésebbé használhatatlanná válik. *Ma már nem vagyunk ráutalva a gyárilag előállított platin-papírra, elkészíthetjük azt magunk is.* Ennek az az előnye, hogy napról-napra annyit preparálunk, a mennyire éppen szükségünk van s ezáltal a *másolatok jóságát* is biztosíthatjuk. A használatos platinpapír fényérzékeny rétege tudvalevőleg oxálsavas vasoxyd és káliumplatinchlorür vegyületekből áll. Az utóbb említett anyag tulajdonképpen az, amely a légköri nedvesség iránt nagy érzékenységgel bír s amely, épp ez okból, sok rossz eredménynek a kútforrása. Ha már most, házilag állítjuk elő a platinpapírost, s ezt az anyagot utólag alkalmazzuk, azaz: a papírt a légköri nedvesség iránt teljesen érzéketlen oxálsavas vasoxyd oldatával preparáljuk, és azután a megvilágított papírost káliumplatinchlorüroldattal utólag kezeljük, kifogástalan eredményt nyerünk.

Az eljárás, amely ugyan újnak nem mondható, a következő: Mindenekelőtt 100 kcm. vízben föloldunk 20 gr. oxálsavas vasoxidot és 3 gr. oxálsavat. Ha ez föloldódott, 1 gr. oxálsavas ólomoxydöt teszünk hozzá. Ezt az utóbbi anyagot magunk is igen könnyen előállíthatjuk, amennyiben 100 kcm. 10%-os eczetsavas ólomoxyd-oldathoz 4 gr. vízben oldott oxálsavat elegyítünk. Az oxálsavas ólomoxyd keletkezett csapadékát kimossuk és megszáritjuk. Hogy nagyobb tisztaságot és élesebb körvonalakat kapjunk, a fönti vasoldathoz még 4 kcm. egyszázalékos higanychloridoldatot is vegyítünk. Ezzel a fényérzékeny oldattal jóminőségű rajzpapírt vonunk be. A papírt az érzékenyítést megelőzőleg 2—3 százalékos keményítődoldattal, előpreparáljuk s hozzá kevés gyantaoldatot is keverünk. Nagyon alkalmas e célra a kréta- és szénrajzok rögzítésére használatos, ugynevezett fixatív, amelyből 100 kcm. keményítődoldathoz 3 kcm.-t veszünk. A papírt lehetőleg gyorsan és egyenletesen kell átvonnunk ezzel az oldattal. Épp úgy lehetőleg gyorsan, de mesterséges melegítés nélkül kell a papírt megszáritanunk. Az így előállított papír huzamosabb ideig eltehető és pedig chlorkalcium-doboz nélkül is. A másolás könnyen és gyorsan történik. A képet, ha az minden részletében láthatóvá lett, oxálsavas kálinak és víznek 1:3 arányban összeállított oldatában idézzük, amelyhez, aszerint, hogy a kép milyen erőt, milyen árnyékoltságot igényel, 1:6 arányban összeállított káliumplatinchlorür-oldatból tettszés szerinti mennyiséget keverünk. A káliumoxalát-oldat helyett 1000 kcm. vízben oldott 100 gr. oxálsavas káli és 50 gr. foszforsavas káli oldatát is alkalmazhatjuk. Ha ebből az oldatból 10 részt összekeverünk 1 rész, 1:6 arányban összeállított káliumplatinchlorür-oldattal, szintén jó eredményhez jutunk. Általánosságban megjegyezhetjük, [hogy nagyobb mennyiségű platinoldat nagyobb árnyékmélységet, chlorsavas káliumnak az idézőhöz való keverése nagyobb ellentéteket idéz elő. A fejlesztést legcélszerűbb ecsettel

Csendes délután.

Révész Zoltán.

addig folytatni, míg a kép a teljes erőt elérte és tovább nem fejlődik. A rögzítés sósavoldatban történik s erre 5 perc elegendő. Az oldat aránya 10 kcm. sósav 1000 kcm. vízhez. A rögzítést fölújított fürdőben megismételjük és végül a képet kimossuk. Az eddig ismertetett eljárás az egyszerű, fekete platinpapirokra vonatkozik. Napjainkban azonban mind nagyobb tért hódít a szépiabarna platinpapir is, amely művészies képekre különösen alkalmas. Az ily szépiabarna képek előállítására a preparáló oldathoz citromsavas higanyoxydot teszünk, a melyet akkép nyerünk, hogy 100 kcm. vízben 5 gr. sárga higanyoxidot és 25 gr. citromsavat, — még pedig melegítés útján föloldunk. Ebből az oldatból — aszerint, hogy többé-kevésbé barna tónust óhajtunk elérni, 10—20 kcm.-t keverünk 100 kcm. vasoldathoz.

— r — r.

nemzet amatőrjei találkat adtak műveiknek e könyv oldalain — de sajnos, egy magyar reprodukció sincs a 131 kép között. Azon biztos reményben, hogy az almanach jövő évi kötete — amatőrjeink szíves jóakaratóból — ezen egyetlen és kizárólagos kifogásunkat is elfojtja, szíves-örömmest hívjuk fel olvasóink figyelmét e könyvre, melynek ára 3.50 Mk. — *A Parzer-Mühlbacher Fotografisches Unterhaltungsbuch*. Gust. Schmidt kiadása, Berlin, 1905. E könyv nekünk, amatőröknek határozott nyereségünk. Kezdő és már képzett fényképező egyaránt talál benne tanulságot és anyagot újabb, a sablontól eltérő fényképezési munkálkodásra. A kiválóan praktikus szerző csak biztos, olcsó és könnyebb — de mindvégig kipróbált módszereket ismertet. A sok között említsük meg a havas tájképek felvételét, az elektromos kisülések fényképezését, a Röntgen fényképezést tárgyaló fejezeteket, melyeket s szintúgy a

Cairói részlet.

Forgách Károly gróf.

Uj könyvek. *Loescher, Fritz. Deutscher Camera Almanach.* Gust. Schmidt (előbb Rob. Oppenheim) kiadása. Berlin, 1905. Mindezeideig egy kiadó cég sem tudott oly évkönyvet nyújtani az amatőr-fényképezőknek, mely az amerikaiak és angolok hasonló műveit megközelíteni képes lett volna. Az előttünk fekvő könyv azonban hivatva van arra, hogy még a legelkényeztetettebb izlésű amatőrnek is megnyerje tetszését. E csinos kiállítású munka úgy szövegben, mint képen a legjavát hozza a művészi fényképezésnek. Loescher ismert, kitűnő tolla vezeti be a cikkek sorát, majd később egy újabb cikkben ismét bemutatkozik a német amatőrök e kiválósága. A 18 cikk a fényképezés művészetének és technikájának haladásáról, a természetes színekben való fotografálásról, ortochromatikus fényképekről és számos egyéb közérdekű tárgyról értekezik s ami a fő — kevés teoriával sok praktikumot kötvén egybe. Hasonló-kép sikerült az illusztrációnális rész. Majdnem valamennyi

meg nem említett, nagyszámú fejezeteket rengeteg sok kép kísért. Könyvének utolsó 20. fejezetében egész sereg ügyeskedéssel és fogással ismertet meg a szerző, kinek az olvasó — könyvének megismerése után — sok fényképezési mulatsággal eltöltött órát s ezek eredményeképpen számos jó, valamint mulattató felvételt köszönhet majdan. A könyv ára 3 M. 60 Pf. — *Ratgeber für Anfänger im Photographieren* von Ludwig David. E kis munka, mely *Wilh. Knapp* (Halle a/S.) cégnek kiadásában immár 29-ik kiadását érte el, kiváló munka és a kezdő amatőrnek, sőt a haladóknak is igen melegen ajánlhatjuk. A zsebkönyvalakú kötet legújabb kiadása teljesen tájékoztató dús szöveggel, 88 ábrával és 19 táblával jelent most legutóbb meg. Ára 1 M. 50 Pf. — a. — ö.

A kis kíváncsi.

Móricz Aladár dr.

Fényképezési eljárások.

A filmek czélszerű előhívásáról. Az angol globetrotter nyakába akasztja kodakját, megtölti filmmel és nyomkodja a zár gombját, annyiszor, ahányszor a maga szempontjából felvételre alkalmas tárgyat talál. Ha a filmtekerics utolsó képrészét is felhasználta, előveszi tartalékkészletéből a legközelebbi tekercest és ott, ahol éppen van — egy csepp szükégét sem érezvén a sötétkamara hiányának — újra tölti gépét, hogy kodakjával már a legközelebbi utcasarkon kínálkozó tárgyat is megörökíthesse. Jól van ez így, egyszerű is, mulatságos is és kényelmes is, de csak úgy, ha nem magunknak kell az előhívással bibelődni. Csakhogy egy ambiciózus fényképező nem szívesen válik meg attól az örömtől, hogy a felvétel előhívását maga eszközölje. Valóság azonban az, hogy a filmtekercestek előhívása csak rendkívül nyugodtvérű amatőr idegeit hagyja érintetlenül; aki kissé ideges, már irtózáttal telik el a munka kényszerű teljesítésétől. Hogyan is írják elő Kodakék a filmhívást? Körülbelül így: «Végy elő egy ollót, vágd szét a filmet, a fekete papíron látható jelek szerint, és vedd a részeket egyenként munkába; vagy fejtse ki a filmet a tekercsből, húzd át egy tál vízen addig, míg a réteg felülete egyenletesen átnedvesedett. Ezután húzogasd a filmet a hívóban mindaddig, míg éppen elég, ha pedig a tekercs egyik-másik képdarabja kevésbé megvilágított vagy pedig túlságosan megvilágított volna, úgy vágd szét a filmet részeire, helyezd ezeket ideiglenesen ismét vízbe és vedd azután egyenként munkába.» No ez igen szép tanács, de az első esetben kockáztatjuk a képek épségét, mert a jézés nem csálhatatlan; a második módszer

meg épséggel nem elégít ki minket. Tegyük fel, hogy a felvételek egyformán volnának megvilágítva, fárasztó fizikai munka a hosszú filmet két karunk mozgatásával a hívóban húzogatni. Ha pedig egyenlőtlen megvilágításokkal van dolgunk, úgy a hívás megszakítása és a vízben való áthelyezés folytán a műveletet igen kedvezőtlenül befolyásoljuk, mert a zselatinba felszivódott vízmennyiség a hívó tömörségét megváltoztatja, másrészt pedig ez eljárás a bosszantó hívási foltok képződésére vezet. Ha szabad tanácscsal szolgálunk, úgy első sorban is ajánljuk, hogy csak 6 felvételes tekerceket vásároljon az amatőr, ezek a 12 felvételes tekerceknek éppen felébe kerülvén, anyagilag egyformán járunk, az előhívás azonban már tetemesen kényelmesebbé válik. Ha a tulajdonképeni előhívás megkezdése előtt a filmet használt és igen erősen hígított hívóban húzogatjuk át, úgy a víz helyett ez esetben máris redukáló szer kerül a zselatinrétegbe. A felület átnedvesedése után áttérve a hívó alkalmazására, sokkal gyorsabban fog a hatás beállni még pedig a művelet lefolyására kedvezőbb módon, mintha csupán vízbe mártottuk volna. Ugyanily eredményt biztosít az általunk használt másik módszer is, melynél az előfördőt igen erősen hígított (2—5%-os) alkália képezi, melynek azonban ugyanannak kell lennie, mint aminő alkalia előhívónkban is van. Az így kezelt filmnegatívok nem igen állanak a lemezfelvételek mögött. Majdnem kizártnak tartjuk, hogy az egész tekercs egyforma expozíciót mutasson. Ha csak csekély megvilágítási különbözetről van szó, úgy elegendő a még kellően meg nem erősödött képet kimetszve, tovább hívni, ha azonban nagyobb differenciák mutatkoznának, bizony az előhívó megfelelő módosításához kell fordulni. Igen jóknak és czélszerűnek bizonyultak a filmek előhívására a hazai Zsolnay-gyár keskeny, de hosszú tájai, melyek aránylag kevés folyadék beöntése mellett is kényelmes munkát engednek; ellenben haszontalan játékszerek a sok oldalról hirdetett film-előhívógépek.

Fr—y.

Felhők berajzolása ammoniumpersulfattal.

Felhőknek a lemezbe, vagy papírra való bemásolásakor a leggyakoribb hiba, hogy — nem állván tetszés szerinti felhőnegatívek rendelkezésünkre — oly felhőket másolunk a képbe, amilyenek abba bele sem illenek. Hibás, ellentétes, erősebb vagy gyengébb felhők, azok különféle változatai igen helyes érzéket kívánnak meg a legkisebb eltérés miatt az egész tájkép értéke elveszhet. E fenyegető hibákat — A. Locket-nek eljárását követve — a felhőknek magukon a lemezeken való belerajzolása által könnyű módon kikerülhetjük. Locket eljárása, mely felette egyszerű s az ammoniumpersulfát gyöngítő hatásán alapúl, a következő: Veszünk egy tükröt s ezt vízszintesen az asztalra helyezzük. Azután szükségünk van egy a lemezzel egyenlő nagyságú homályos üvegre és körülbelül 30 cm³ 5%-os ammoniumpersulfat-oldatra, egy tiszta porcellán tálra, melybe annyi 10%-os natriumsulfitot öntünk, hogy a lemezt — szükség esetére — teljesen elföldje. Az e célra szükséges felszerelésünket végül kiegészítjük egy ruganyos, puha és meglehetősen tompára nyírt nyestecsettel, melynek nagysága az illető lemez nagyságához igazodik. (Igy pl. 13 × 18 cm. nagyságú lemezek a 2-ös számú felel meg legjobban.) Első sorban a lemezről nyers nyomatot készítünk, hogy

fogalmunk legyen arról, mily felhőket szükségel a kép. Hogy mégis legalább némi kis támpontunk legyen, a nyers másolatra vízfestéssel csakúgy nagyjában reá festjük az égboltozatra kívánt felhőket. Ezután már belefoghatunk tulajdonképeni munkánkba. A homályos üveget a negatív mögé helyezvén, mindkettőt hegyes szög alatt a tükörrre helyezzük és egyik kezünkkel e helyzetben megtartjuk. A világítást akként kell megválasztanunk, hogy az a tükörről a lemezre reflektáltassék. Az eljárás legjobban a lemeznek száraz állapotában eszközölhető. A lemezt úgy tartjuk, hogy minden legkisebb részletet is lássunk, azután bemártjuk az ecsetet a persulfat-oldatba és végül a felesleges oldatot — a mensura belső falához szorítva az ecsetet — kisajtoljuk. A szükségelt felhőket azután gyorsan belerajzoljuk, illetve festjük, amennyiben a szükségelt helyeken óvatosan és ismételten végighúzzuk ecsetünket. Az ecsetnek nem szabad túlságosan megtöltöttnnek lennie s az oldatnak csak azokat a helyeket szabad érnie, amelyek felhő szükségeltetik. Az így kezelt helyek legott gyengülni kezdenek s a felhők, az ecsetvonások száma szerint, erősebb-gyengébb mértékben láthatókká válnak. Ha azt vennők észre, hogy a felhők szélei felette élesen válnak el a többi égboltozattól, e szegélyek élességét a csaknem száraz ecset segítségével csökkenthetjük. Amint a felhők kellőképen láthatókká váltak, a lemezt natriumsulfitba tesszük, ahol körülbelül 5 perczig marad. Ezután a lemezt — vízvezeték alatt — jól leöblítjük, megnézzük, hogy minden kívánságunk szerint sikerült-e. Amennyiben a lemez még egy kis utánaigazításra szorulna, akkor előbb még néhány perczig folyóvízben mosuk, majd pedig gyenge nyomás alatti selyempapirossal való leszárítás után ecsettel és persulfatoldattal tovább kezeljük és mihelyt szükségesnek látszik, azonnal megszakíthatjuk a további hatást, hogy a negatívot újra a natriumsulfitba helyezzük. Végül jól leöblögetjük és alapos mosás után megszárazítjuk. Egyenetlenségek, melyeket a teljes megszáradás után veszünk észre, czeruza-retussal könnyen kiegyenlíthetők. Nagy fényeket pedig — ha ez ezek után egyáltalán még szükségeltetnék — hasonló módon felrakhatunk. Természetes, hogy ez eljárás bizonyos mérvű izlésnek való bírását, valamint a különböző felhőalakulatoknak és azok sajátosságainak ismeretét feltételezi. De még ezek birtokában is ajánlanók, hogy jó darabig régi rossz lemezekkel gyakoroljuk be magunkat.

Forgatható kazetta háromszínű felvételekhez. Az F. Hasenclever — schönberg-berlini híres czég — oly forgatható (236614 sz. a. szabadalmazott) kazettát szerkesztett, amelynél három közönséges kazetta a három részfelvételhez prizmatikusan fénymentes tokban forgatható csavaron van elhelyezve. E készülék bármily fényképezési készülékhez, mely homályos üveggel fel van szerelve, hozzá erősíthető. Minthogy az ismert könnyű bádognakazetták alkalmazhatók, a legkisebb súly mellett is számos lemezt vihetünk magunkkal. A három részfelvételt a lehető legkönnyebb módon eszközölhetjük egymás után és rövid idő alatt.

Kérjük mindazokat, kik lapunkat eddig is támogatták, hogy az előfizetést mihamarabb megújítani s az előfizetési díjat beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Abbaziai moló.

Gámentzy István.

Hazai krónika.

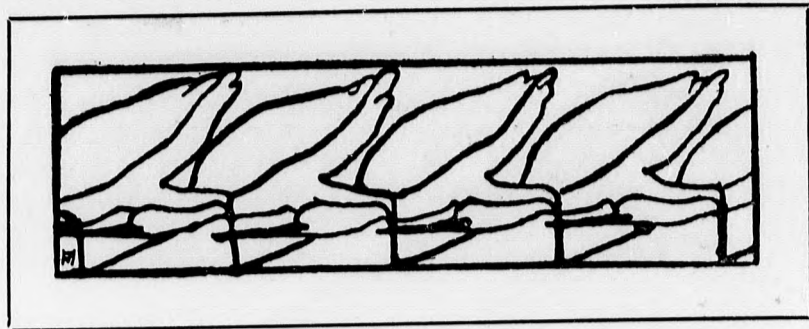
Helyreigazítás. Lapunk utolsó számában beszámolván a budapesti *Photo Club*-nak szerdai estéiről, röviden ismertettük a mult hó 18-án *Joanovich* Pál miniszteri osztálytanácsos tartotta előadást is. Ez ismertetésünk szerint a bemutatott osztott eljárásról azt állítottuk, hogy ez eljárást a külföldön már 1—2 év óta ismerik, de nálunk annak ismertetése *Joanovich* Pál dr. nevéhez fűződik, amiért is — «legalább nálunk» — joggal nevezik majd az előadó nevének kezdőszótagjai után «Jopa»-eljárásnak. Ez ismertetéssel szemben az előadó részéről a következő felvilágosítást nyertük: «Az eljárást olyképpen, miként én azt ismertettem, a külföldön mai napig senki sem hozta nyilvánosságra s ennél fogva az 1—2 év óta ismeretes nem lehet. Tény ugyan az, hogy az osztott eljárásnak egy módját Franciaországban már egy-két év előtt ismertették, ámde ez eljárás bemutatott eljárásomtól lényegesen különbözik, amennyiben a francia osztott eljárás szerint az előhívó oldatba egy kevés alkaliát, az alkaliába viszont egy kevés előhívóoldat öntendő. A Jopa eljárás ezt nem teszi szükségessé, ami a lemezeknek feltétlen fátyolmentességét biztosítja. Tény továbbá az is, hogy a «Jopa»-eljárást már ezelőtt 1—1½ év előtt mutattam be a *Photo Club*-nak néhány tagja előtt s így az időpont tekintetében is vagy megelőztem a francziákat, vagy legalább is ugyanazon időbe esik találmányomnak általam történt bemutatása. Mind e körülményekből megállapítható, hogy eljárásom eredeti s nem azonos a külföldön ismertettekkel.» Szívesen adunk helyet *Joanovich* Pál dr. kijelentésének és készségesen elismerjük azon tényállítást, hogy már ezelőtt 1—1½ év előtt közölte néhány *Photo Club* taggal — kik között szerkesztőnk is volt — a Jopa-eljárás lényegét, melyet kísérleteivel is támogatott. Minthogy továbbá kijelentése szerint a francia eljárás a «Jopa»-eljárástól az előhívó oldathoz kis mennyiségben alkalia és az alkaliához kevert előhívó oldat tekintetében különbözik, elismerjük azt is, hogy ez esetben tudósításunk téves volt, amelyet a *Joanovich* Pál dr. kijelentése értelmében ezennel készségesen módosítunk. Végül még megjegyezzük, hogy a tudósításunkba egy kis sajtóhiba is csúszott. U. i. : a lemez az előhívó oldatban a Jopa-eljárás szerint nem 5—6, hanem legfeljebb 1½—1 perczig itatandó.

A Budai Camera Kör közgyűlése. Mult hó 24-én tartotta III. rendes közgyűlését a Budai Camera Kör *Oberhuber* Jenő elnöklése alatt. A közgyűlés tudomásul vette első sorban a választmány évi jelentését, a mely sze-

rint az egyleti élet egyik főmozzanata volt az elmúlt évben, hogy a kör laboratóriumának eszméje végre megvalósult s ma már az teljesen felszerelve a tagok rendelkezésére áll; az elmúlt évben is rendezett a kör több sikerült vetítő estét, a melyeken mindig nagy közönség volt, a tagok száma azonban — épen mert a leghathatósabb eszköz, a laboratórium hiányzott, — csak 9-czel szaporodott, úgy, hogy m. év végén a körnek 16 működő és 9 pártoló összesen 25 tagja volt. Csereviszony létesítése végett a választmány az elmúlt évben elhatározta, hogy hazánk szebb vidékeiről és a fővárosról készítenő diapositív-sorozatokat köröztet a társegyletek között az egész országban azonban csak a soproni fényképezők egylete felelt meg a felhívásnak! Ugyancsak tudomásul vette a közgyűlés a *pénztári jelentést* is; ebből kitűnik, hogy 1904. évben 280 k. 39 f. bevétellel szemben 203 k. 58 f. kiadás volt, úgy, hogy az év végén 76 k. 81 f. készpénz maradt, ez az előző évihez képest. 49 k. 84 f. emelkedés; a vagyonmérleg szerint a kör tiszta vagyona 402 k. 81 f.; a kör könyvtára 119 k. 80 f., szertára 386 k. 36 f. értéket képvisel; a jövő évi költségvetést a közgyűlés 317 k. bevétellel és 310 k. kiadással állapította meg. A közgyűlés az elfoglaltsága miatt lemondott *Oberhuber* Jenő helyébe, — miután neki páratlan buzgósággal kifejtett és a kör létesítésében s megszilárdításában nagy érdemeket szerzett eddigi működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, — elnökül *Dr. Kertész* Ábá, budai orvost választotta meg; alelnök ismét *Dr. Papp* Vilmos, titkár: *Csermendi* László, pénztáros: *Oberhuber* Jenő, ellenőr: *Hackenberg* György, gazda: *Alexy* Emil lett.

A Budai Camera-kör e hó 7-én tartotta tizedik vetítő-estjét, amelyen *Dr. Kertész* Ábá, elnök szabad előadás keretében bemutatta a Stubai- és Ötztalban tett gyalogturáján felvett képeknek színes diapositívjait. A minden tekintetben érdekes estén a budai előkelő közönség, különösen a szépnem, nagy számban volt képviselve. *Ez a sikerülten rendezett est egymaga 8 új tagot hozott a körnek.* Az ezentúl még rendezendő estékről a kör annak idején értesítést fog szétküldeni.

A budapesti Photo-Club magyar amatőr-fényképezők országos egyesülete 1905. évi márczius hó folyamán saját egyleti helyiségeiben tavaszi házi kiállítást rendez. E házi kiállításon csakis a Photo-Club tagjai vehetnek részt műveikkel. Kiállítási feltételek: Beküldhetők: 1. Bármily fényképezési eljárás szerint készült fényképek; kikötetik azonban, hogy kerettel legyenek ellátva. 2. Diapositívek (ablakképek), szintén keretben, felfüggeszthetően felszerelve. 3. Stereoscop-képek, azonban csakis akkor, ha egyúttal a képeket magában foglaló stereoscop-szekrény (nézőkészülék) is beküldetik. A kiállított munkák közül legkiválóbbnak talált három mű egy-egy *plaque*-tel díjaztatik. E díjakat 5 tagú bíráló bizottság fogja odaitélni, mely jury az egyesület elnökének: *Esterházy* Mihály grófnak elnöklete alatt *Edeisheim-Gyulai* Lipót báró, *Harmatzy* Dezső dr., *Müller* A. Bertalan és *Purczel* Béla báró egyesületi tagokból fog állani. A kiállításra beküldendő művek legkésőbb 1905 február hó 20-ig az egyesület titkárságának írásban bejelentendők.

Külföldi krónika.

Az Association belge de Photographie kiállítása. Belgium 75 éves függetlenségének emlékére az Association belge de Photographie nagy kongresszust rendez, melyet ez évi július közepétől augusztus közepéig tartó nemzetközi fényképkiallítással kapcsol egybe. A kongresszuson bármely fényképezési egyesület tagjai részt vehetnek és annak tartama alatt bármily szakkérdésről — előleges bejelentés esetén — értekezhetnek.

A bécsi Kamera Club kiállítása. Mint már közöltük, a bécsi Kamera Club kiállítása e hó 15-én a Miethke-féle művészeti szalón helyiségeiben megnyílik. Mint értesülünk e kiállításon néhány magyar amatőr is részt vesz. Reméljük, hogy e bajtársaink elismerést hoznak a magyar amatőr-fényképezésnek.

A windsori kiállítás. Mint londoni tudósítónktól értesülünk *Windsorban* e hó 14. és 15-én az angol királyi ház védnöksége alatt művészi fényképkiallítás nyílik meg. A Windsor környékén három mértföldnyi távolságban élő számos amatőrön kívül külön osztályban részt vehetnek nem környékbeli, sőt idegen állambeli amatőrök is e szépnek és érdekesnek ígérkező kiállításon. Kár, hogy e kiállításról csak most — elkésve — értesít bennünket tudósítónk, mert talán — ha előbb számolunk be arról olvasóinknak — helyet kérhetett volna annak keretében egyik-másik magyar amatőr is.

A londoni «Profits and Income» biztosító-társaság versenye. A fentnevezett társaság érdekes versenyt rendez oly fényképekből, melyek jelentőségteljes épületek égése alkalmával eszközöltettek. A versenyen részt vevő felvételeknek a tűzvédsznek teljes erejében való dühöngését, illetve romboló hatásának közvetlenül a katasztrófa után való — és minden nem fényképezési segéd-eszköztől ment — hű képét kell nyújtania, 100 Sh. az első díja a legjobb képnek, mely legkésőbbben márczius 1-ig a Profits and Income Insurance Co. Ltd. London, E. C. 9., Fleet-Street küldendő be.

Már most óhajtjuk bejelenteni olvasóinknak, hogy úgy a lapunkban eddig már kiadott, mint ezentúl kiadandó, valamint az annak idején e célból hozzánk beküldött és még ezután beküldendő képekből nyilvános kiállítást szándékozunk a tavasz végével, vagy a nyár elején rendezni, melyen «Az Amatőr» versenyén díjat nyert három kép eredetijét s a nyert okleveleket is ki fogjuk állítani.

A kiállítási határnapról, tartamáról, feltételeiről és zsűrijéről annak idején külön és kimerítően tájékoztatjuk majd olvasóinkat.

IRODALOM.

Bessenyei I. Fényképek előállításá	1.20
Meczner S. A műkedvelő fényképezés kézikönyve. Különös tekintettel kezdőkre. 28 képpel és 4 képmelléklettel	3.20
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfózási kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie. Ein kleines Handbuch für Antänger und Geübte	3.—
— Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbstbelehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographiren	1.80
— Die Moment-Photographie	9.60
Emmerich G. H. Werkstatt des Photographen. Ein Handbuch für Photographen und Reproduktionstechniker. mit 12 Tafeln u. 255 Abbildungen im Text (1904.) kötete	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie. I. Thl. I Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.)	14.40
Gut Licht. Jahrbuch und Almanach für Liebhaberphotographen. Redig. v. Schnauss. XI. Band. 1905. Füzve 1.80, kötve	2.16
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projektionszwecken	3.—
Hauberisser G. Wie erlangt man brillante Negative und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie 1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photography 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst. 3-te Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie	4.32
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie. 2. kiadás.	12.—
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás	4.20
— Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie. 11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet	54.—
— Photographie	3.—
Wagner A. Műkedvelő fotografálás	—20
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

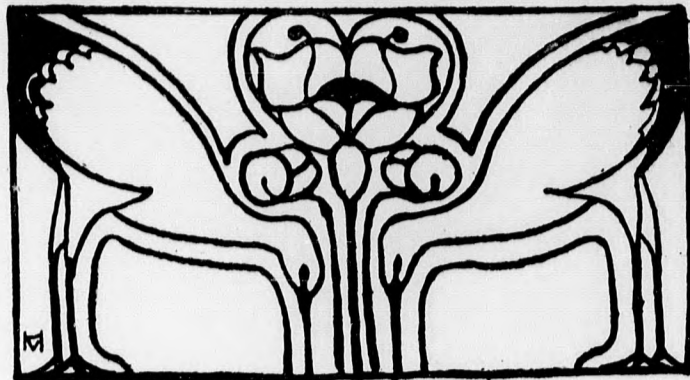
Folyóiratok.

«Az Amatör»	1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt	1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként.	1/4 évre	3.60
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként.	1/4 évre	—96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie. 24 szám évenként		21.84
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre		15.24
British Journal of Photography. 52 szám évenként		14.40
Photography. 52 szám évenként	egész évre	9.60
Gut Licht. 1905.		1.80

E művek és folyóiratok állandóan raktáron vannak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében

Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Szerkesztői üzenetek.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

Kérjük lapunk barátait, hogy amatőr-ismerőseik címét velünk, lapunk terjesztése céljából, közölni sziveskedjenek.

Azokat, kik képeiket közlés vagy bírálat végett lapunk szerkesztőségéhez beküldik, arra kérjük, hogy nevüket, pontos lakcímüket, valamint a kép- címét a kép hátára feljegyezni sziveskedjenek.

H. L. Krasznahorkaváralja. Hogy Ön mért kapott a Rietzschl-féle géppel fölvevett lemezére pozitív képet, azt így igazán nehéz megmondani. Ha azonban érdemesnek tartja a lemez beküldését, valamint mindazon körülmények részletes leírását, amelyek között a felvétel és előhívás megtörtént, úgy szolgálhatunk esetleg felvilágosítással. A lemezt az úton érhető bal esetekért felelősséget nem vállalunk.

Dr. M. A. Kolozsvár. Beküldött képei közül kiválasztottunk magunknak egyet, egyik közeli számunkban való közlés végett.

Sch. J. Kisber. Beérkezett képei gondos amatőr munkára vallanak ugyan, de tárgyuk oly gyöngye, hogy legmélyebb sajnálatunkra nem adhatjuk közre. Azt hisszük azonban, hogy ott, hol ezeket a felvételeket eszközölte, fog ön találni még szebb s közlésre méltóbb, és még agyon nem csépelte témákat is. Lapunknak múlt évben megjelent és még el nem fogyott számaival készséggel küldi meg a kiadóhivatal 3 korona 50 fillér előleges beküldése ellenében.

Dr. K. F. O. Paris. Beküldött cikkét köszönettel vettük s igazán örülünk, hogy lapunk nem csak az ön izlését, hanem az elkényeztetett francia izlést is teljes mértékben kielégítette.

Dr. K. Ö. Zalaegerszeg. Képei igazán szépek és közlésre méltók. Czigány képén nagyon meglátszik, hogy beállított dologmiután az arczok mind az objektívbe néznek s e miatt nem közölhetők. «Erdei-út» c. képét lapunk egyik közeli számában közlő tesszük.

cs. Cs. E. Budapest. «Vízűkör» valamint «Erdei-út» című képét közlésre elfogadtuk. Előfizetők gyűjtése iránti eredményes fáradozását köszönjük.

J. J. Ternye. Beküldött képei közül «Hülye fiú» és a «Téli tájkép» címűek esetleg közölhetők csak keményebb másolatokai igényel a klisirozás. Melegen ajánlhatjuk erre a célra a «Gem. P. o. P.» papírost mellyel a célznak megfelelő jó másolatok készíthetők. — A beküldött ívet köszönjük s a lapot nevezett címekre már elküldöttük.

N. I. Fehértemplom. Igazán örülünk, hogy Ön az első, aki kiírt pályázatunkra szavazatát leadta, de csakis egy képre, holott felhívásunk értelmében a három legszebbre volna joga leszávozni. Kérjük tehát sziveskednék a másik két képet is a megnevezni.

P. E. Pozsony. Beküldött amatőr névjegyzékét, valamint a levelét és a mellékelt képeket lapunk zártakor vettük. Most csak annyit, hogy az ívet köszönjük, ezúttal beküldött képei azonban legnagyobb sajnálatunkra nem közölhetők. Kérünk művé szívbeket.

B. A. Szabadka. A beküldött kritikát vettük, szavazatát egyelőre feljegyeztük, hogy addig is, míg a szavazatszedő-bizottságot megalakítjuk, az a megdicséret kép rovására el ne vesszen. Minthogy szavazatának ügyes bírálati indokolása másokat is érdekkel, lapunk legközelebbi számában másokkal együtt kiadjuk. Már egyszer kiállított és díjazott képnek újabb kiállítása s ezzel díjazásra való igényére nézve felvetett kérdésre is majd csak akkor válaszolunk.

Z. L. tanár Békés-Csaba. Levelét, szavazatát már csak lapunk lezárásakor vettük s ezért azokra bővebben csak lapunk következő számában reflektálhatunk. Kritikai méltatása szerkesztőnkre nézve felette *hizelgő*, de azt — *éppen ez oknál fogva* — *ki nem adhatjuk*, vagy pedig csak szavazatának a szavazatgyűjtő bizottságnak átadása után. Beküldött képeit élvezettel nézegettük s azok közül néhányat ismét ki fogunk adni. Nevének helyesbítését tudomásul vesszük.

P. V. dr. Budapest I. Egyesületük előfizetését tudomásul vesszük, a lapot címére elküldjük. Egyúttal megemlíti, hogy lapunk előző évfolyamának egyes számai *teljesen* elfogytak s így aligha lesz az október-decemberi negyed teljes. Minthogy azonban a Budai Camera Körről tehát amatőr-egyesületről van szó, szerkesztőnk késznek nyilatkozott a saját példányaiból pótolni

a hiányzókat. Az egyesületükre vonatkozó s nekünk beküldött híreket még nagynehezen sikerült lapunknak e számában elhelyeznünk.

V. G. London. Üdvözlő sorait, melyekkel ismét hirt halalt — örömmel fogadjuk. Reméljük, hogy a jövőben is hallat egyet-mást önmagáról, de — az angol amatőr-fényképezésről is.

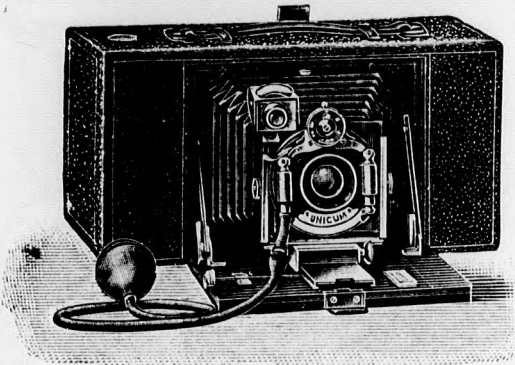
br. A. S. Budapest. Ami iránt kérdést intéz hozzánk, azt mi már lapunk utolsó számában közöltük. Sziveskedjék elolvasni a divatlapoknak fényképezés útján való előállítására vonatkozó kis közleményünket. Ebben a *Brust J. és Fia* előkelő úri szabó cégnek e téren való érdekes újításáról számoltunk be olvasóinknak. Még csak arra hívjuk fel figyelmét, hogy a váczit-utcai új számozásnál fogva *Brust J. és Fia* angol úri szabók *mü-terme IV., Váczi-utca 12. szám* alatt van.

Szerkesztő: *Kohlman Artúr dr.*

Kiadja: *A szerkesztőség.*

Szerkesztőség: *Budapest, VII., Király-u. 89.*

Kiadóhivatal: *Budapest, V., Honvéd-u. 10.*

Rietzschel „Clack“-ja

fényerős Rietzschel anasztigmattal F/8.

A legjobb, legtöbbet nyújtani képes univerzális kamara film és lemezre.

Minden egyes filmfelvétel beállitható.

Rietzschel „Linear“-ja

a legfényerősebb kittezett univerzális anasztigmat.

Német bir. szab. 118,466.

* A legmagasabb fényerő F:4.5. *

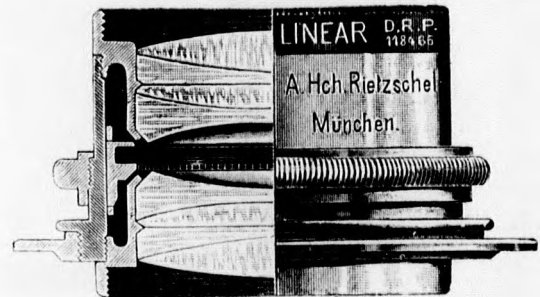
==== Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. ====

Beszerezhető minden nagyobb szaküzletben vagy

H. Hch. Rietzschel, Optische Fabrik, G. m. b. H.

München L., Schillerstrasse 28.

Nagybani képviselője Ausztria-Magyarország számára: **Georg Jahn, Wien IX/4., Lustkandlgasse 12.**

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váczi-utca 17. sz.

Ha a legfinomabb angol, valamint honi ipar gyártotta szövetekből;
ha a legjobb angol szabás szerint;
ha a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel óhajt ruházkodni;
ha előkelő, művészi díszmagyart óhajt készíttetni, — forduljon

Brust J. és Fia angol úri szabó céghez

Müterme:

Budapest, IV., Váczi-utca 17.

Telefon-szám
11-72.

A PHOTO-CLUB HIVATALOS KÖZLÖNYE

SZERKESZTI: KOHLMAN ARTÚR DR.

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER, MINDEN HÓ 15-ÉN.

◻◻ (JULIUS ÉS AUGUSZTUS HÓNAPOKBAN FELTÉTELESEN, A SZÜKSÉGHEZ KÉPEST) ◻◻

A «PHOTO-CLUB MAGYAR AMATEUR-FÉNYKÉPEZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE» ÖSSZES TAGJAINAK MEGKÜLDETIK DÍJTALANUL.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 2 KORONA.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCZA 89.

„Photo-Club“ Magyar Amateur-Fényképezők Országos Egyesülete
Budapest, IV., Egyetem-tér 5.

A budapesti Photo-Club szerdai estéi.

Lapunk e rovatában állandóan azokról az érdekes, ismeretterjesztő s a mellett teljesen fesztelen, sőt kedélyes estékről számolunk be olvasóinknak, melyek — minden hét szerdai napján — a Photo-Club (IV., Egyetem-tér 5. szám alatti) helyiségeibe vonzák mindazokat a lelkes amatőröket, kik az egyesület tagjai és az egyesületen kívül állók közül is azokat, kik az amatőr-fényképezés iránt érdeklődve e szerdai estéken vendégei a Photo-Clubnak. Az e hó 18-án lefolyt estének egyik felette érdekes pontja az az előadás volt, melyet *Joanovich Pál* dr. miniszteri osztálytanácsos a kettéválasztott előhívásról tartott. Ennek lényege röviden abban áll, hogy az előhívás nem egy, hanem két oldatban külön-külön történik akként, hogy a lemezt előbb az 1% előhívó alkatrészt (pl. hydrochinont, metolt, pyrogallust) és 10% sulfitot tartalmazó oldatban áztatjuk addig, míg a lemez rétege teljesen felszitta az előhívót (tehát körülbelül 1—1½ perczig), s csak azután tesszük az alkáliába, 10%-os szódaoldat vagy 1%-os marónatronoldat, a hol az ezüst redukálása láthatóan bekövetkezik. Ennek előnye kettős, sőt hármas. Ugyanis *első sorban kiegyenlíti a megvilágítási expositionális különbségeket. Második előnye, hogy a színes fátyol keletkezését teljesen kizárja s a harmadik, hogy a lemezeknek lágy karaktert kölcsönöz, a nélkül, hogy ez a lemez erőteljes és részletdús voltának rovására történne.* Ezért főleg az arczkép-felvételek előhívására alkalmas. De van ez eljárásnak még sok egyéb előnye is, melyekre alkalomadtán még bővebben vissza fogunk térni. Ezuttal még csak azt óhajtjuk megjegyezni, hogy noha ez eljáráshoz hasonlót a külföldön már 1½ év óta ismernek és ismertettek s annak kiváló előnyeiről a legkiválóbb

szakemberek elismerőleg nyilatkoztak, mégis *Joanovich Pál* dr.-é az érdem, hogy ő már mintegy 1½ év előtt, — tehát a francziákat megelőzőleg, vagy legalább is azokkal egyidejűleg a ma már ugyan ismeretes, de akkor még ismeretlen eljárást feltalálta, és a francia eljárásnál jobbal gazdagította a fényképezés tudományát és praktikumainak tárházát. Min töle értesültünk, az ő általa feltalált és — a Photo-Clubnak egy-néhány tagja előtt már mintegy 1—1½ év előtt az egyesületi laboratóriumban bemutatott — eljárás a francia eljárástól abban különbözik, hogy míg a «Jopa» eljárás szerint a két oldat előhívó és alkália egymástól teljesen elválasztandó, a francziák az előhívóba egy kevés alkáliát és az alkáliába egy kevés előhívót öntenek. Míg tehát a Jopa eljárásnál a fátyolképződés teljesen ki van zárva, a francia osztott eljárásnál ez kizártnak éppenséggel nem mondható.

Az előadást, melyet az előadó gyakorlati kísérletekkel — különféle megvilágítású lemezeknek és diapozitíveknek az egyesület helyiségében — a hallgatóság előtt is demonstrálva támogatott mindvégig, feszült figyelemmel kísérték az egybegyűltek, annak befejeztével pedig melegen üdvözölték az előadót.

Az est egy másik érdekes pontját azok a felette szép — úgy művészi tárgyuknál, mint kivitelüknél fogva is — kiváló diapozitív lemezek képezték, melyeket *Harmatzy Loránt* rendes tag mutatott be. Vetített képei közül különösen az olaszországi útiképei tetszettek. Valamennyit a vidék, az utcai jelenetek érdekessége, a diapozitíveknek teljes átdolgozottsága és kiválóan átlátszó volta emelte ki a közönséges diapozitívek sorából. *Harmatzy Loránt*, mint értesülünk, a közel jövőben a Szabad Lyceum meghívására ott is vetíteni fogja szép diapozitív-képeit.

A múlt hó 25-én megtartott összejövetelnek egyetlen, de kiválóan érdekes pontját a *Pejtsik Károly* egyesületi tag által bemutatott *Ernemann* (drezdai cég)-féle «Kino» elnevezésű kis kinematograf-készülék képezte. E készülékről «Az Amatőr» karácsonyi számában

«Berlini amatőrök» című tudósításában már megemlékezett; alább külön cikkben óhajtunk olvasóinknak rövid, de szakszerű ismertetést nyújtani, melyet *Frecskay István*, a Photo-Clubnak ez új és kiválóan képzett assistense bocsájtott rendelkezésünkre. A bemutatott képek egytől-egyig igen sikerültek voltak, és az általános megnyilvánult vélemény szerint sokkal jobbak, mint az orfeumokban bemutatni szokott mozgófényképek. Még csak azt jegyezzük meg, hogy *Pejtsik Károlynál* (IV., Városház-utca 4. alatt) vásárolható, a ki azt az életrevaló eszmét vetette fel, hogy az ily kino-készülékek tulajdonosai felvételeik filmtekercseit lemásolás (diapozitiv-készítés) céljából egymás között kicserélik. Ily módon minden kino-tulajdonos könnyű szerrel gazdag és változatos gyűjteményre tehet szert.

E hó első szerdai estjén *Frei Ferencz* (új tag) mutatott be szebbnél-szebb diapozitiveket, melyeket sorra vetítettek. Egyiket-másikat meg is kellett ismételni, mert az általános vélemény szerint nem győztük csodálni azoknak úgy téma, mint felfogás, de egyuttal kivétel tekintetében is kiválóan művészi jellegét.

Az e hó 8-án megtartott összejövetelen többek közt *Feledi Dezső* tag mutatott be néhány kitűnően sikerült — és a *Zeiss* cég *tessar*-jának kiválóan éles rajzolását feltűntető — tengeri felvételekről készített szép diapozitivet.

Azonkívül élénk megbeszélés tárgyát képezte *Joanovich Pál* dr. osztott-eljárása is, melynek alapján «Az Amatőr» szerkesztője indítatva érezte magát a lapjában való utólagos «helyreigazítás» kiadására.

Hogy e kedélyesen érdekes és fesztelen esték után az utóbbi időben nagy mértékben megnagyobbodott «vacsorapárt» — ha lehet — még kedélyesebb, de mindenesetre még fesztelenebb vacsorára gyűlt egybe, azt mindenki tudja, a ki valaha ez igazán kedélyes társaságban ily fotovacsorákon résztvett. Minthogy a vacsorapárt elnöksége az est-bezáró vacsoráira külön meghívókat ki nem bocsát, ez úton hívjuk fel azokra a tisztelt tagtársak figyelmét.

Az Ernemann-féle «Kino»-gép.

Ismerteti: *Frecskay István*, a Photo-Club assistense.

Még néhány év előtt is a kynematografia vagyis a mozgófénykép meglehetősen szenzáció számba ment s ma már alig van oly városi ember, kinek ne lett volna alkalma ilyennel közelebből megismerkedni. Nekünk budapestieknek az *Uránia-színházban* van alkalmunk naponta kineamatograf-képekben gyönyörködnünk, hol azok

szórakoztató, de egyszersmind ismeretterjesztő czélokot szolgálnak. Valóban, nem csekély horderejű találmány ez, főleg ha tekintetbe vesszük azon nem megvetendő szolgálatokat, melyeket a tudományos bűvarkodás terén teljesített, de hány vidám órát szerzett a szemlélőnek a tisztán szórakoztatás céljából felvett képek által is!...

Ha a kinematografia ez ideig nem vált oly általánossá, mint a fényképezés egyéb válfajai, annak okát csakis a készülékek és a hozzávaló anyagok drágaságában kell keresnünk. Ma már ezen akadály is el van hárítva, mert aránylag olcsó árban kaphatók oly készülékek is, melyek a czélnak teljesen megfelelnek. A gazdag francia és angol amatőrök már régen próbálkoznak e téren is kísérletekkel, a takarékos német ellenben bevárta, míg nagyobb anyagi áldozatoktól menten foghat az elmulasztottak pótlására.

A «Kino»-készülék, melyet a Photo-Club múlt hó 25-én tartott heti összejövetele alkalmával mutattak be, csinos kis kézi eszköz, mely nem foglal el több helyet, mint egy 9×12 cm. nagyságú kis kézi kamara. Fényerős diafragmázható objectivvel van felszerelve, mely nemcsak a felvételek eszközlésére, de egyuttal a positiv képek vetítésére is szolgál. Ugyanezen készülék egyszersmind a nyert negativek másolására, tehát a vetítő film készítésére is használható, mely czélok elérésére különböző segéd-eszközökkel szereli fel a gyár. A felvételi filmek $2\frac{1}{2}$, 5, $7\frac{1}{2}$ vagy 10 méter hosszúságban gyártatnak, melyek ügyes kazetták segítségével nappali fénynél tehető a készülékbe. A beállítás egy az objektív látszögének megfelelő keresővel eszközölhető. Igen természetes, hogy a gépet felvételkor erős állványra kell rögzíteni. A forgattyú minden egyes körforgása 10 képet rögzít a filmre, melyek szélessége 10 milliméter. A forgatást egyenlő gyorsasággal kell végezni, még pedig oly tempóban, hogy másodpercenként két forgás essék, mi percenként $60 \times 2 \times 10 = 120$ felvételnek felel meg.

A készüléket *Pejtsik Károly* tag villamos fénynyel mutatta be, noha a gyár olcsóbb acetylen lámpája is elég jó szolgálatot teljesít. A vetített képek anyaga érdekes tartalmú volt. Humoros scénák, városi utcai képek, versenyek stb. megtették hatásukat, úgy hogy minden tekintetben kielégítette a nézők várakozását; különösen tetszett a katonazene felvonulása, melyen a számos mozgó alak kifogástalan élességgel mutatkozott a 150 cm. szélességű vetített képben. Egyik-másik kép fordított mozgással is vetítettett; természetesen nem maradt el a hátrafelé haladó kocsis, ló, katona komikus hatása.

Három díj a három legjobb képnek!

— «Az Amatőr» versenye. —

«Az Amatőr» 9-ik számában a következő felhívást intézte olvasóihoz:

«Az az élénk érdeklődés és meleg rokonszenv, melylyel amatőrtársaink lapunkat számról-számra fokozódó mértékben kísérik, egyebek közt abban is nyilvánul, hogy szebbnél-szebb fotografiák tömeges beküldésével tisztelnek meg bennünket.

Fogadják, tisztelt bajtársak, szives támogatásukért e helyén is meleg köszönetünket.

A sok száz képből, melynek legtöbbször a művésziességnek minden kellékével ékeskedett, — kiválasztani a legjavát, bizony nehéz feladat volt.

Most, hogy a leközölt képek száma elérte a közel másfélszázat, amatőrtársainkra még nehezebb munkát bízunk, melyre, — előre tudjuk — szivesen fognak vállalkozni.

Azt szeretnők ugyanis megtudni, hogy a sok szép kép között melyik hármát találják tisztelt olvasóink minden tekintetben a legszebbnek?

Sziveskedjenek tehát rövid, szakszerű bírálat kíséretében azt a három képet megnevezni, melyek — nézetük szerint, — az 1904. évi október 1-től 1905. évi márczius 1-ig bezárólag megjelent számokban közölt képek közt a legjobbak, a legszebbek.

Ezt a bírálatot, melynek beküldési határideje 1905 márczius 7-ike, esetleg közzé is fogjuk tenni.

A beérkezett bírálatokat a határidő leteltével össze fogjuk hasonlítani és azt a három képet, melyre a legtöbb kedvező bírálat érkezett be, három díjjal (oklevéllel) fogjuk jutalmazni.

Igen kérjük tisztelt amatőrtársainkat, hogy bírálataikat minél szamosabban küldjék be nekünk.

Ha kollégáink részvétele ebben a képkritikában elég élénk lesz, időről-időre meg fogjuk azt ismételni.

Egyúttal már most óhajtjuk bejelenteni olvasóinknak, hogy úgy a lapunkban eddig már kiadott, mint ezentúl kiadandó, valamint az annak idején e célból hozzánk beküldött és még ezután beküldendő képekből nyilvános kiállítást szándé-

kozunk a tavasz végével, vagy a nyár elején rendezni, melyen a három díjnyertes kép eredetijét s a nyert okleveleket is ki fogjuk állítani.

A kiállítási határnapról, tartalmáról, feltételeiről és zsürijéről annak idején külön és kimerítően tájékoztatjuk majd olvasóinkat.

«Az Amatőr» szerkesztősége.

*

«Az Amatőr» művészi fényképezési folyóirat szerkesztősége és a budapesti Photo-Club között oly megegyezés jött létre, mely szerint a nevezett szerkesztőség kötelezte magát, hogy

«Az Amatőr»

című, havonként kétszer megjelenő folyóiratot az egyesület összes tagjainak a rendszeres előfizetési árak feléért

vagyis egész évre	14 K	helyett	7 K
fél	« 7 K	«	3 K 50 f
negyed	« 3 K 50 f	«	1 K 75 f

fogja küldeni.

«Az Amatőr» ez idő szerint az egyetlen magyar nyelvű illusztrált folyóirat, mely a művészi fényképezés érdekeit szolgálja s e téren hazánkban úttörő missziót teljesít. Eddig megjelent és egyesületünk tagjainak megküldött 7 száma tanuskodik arról, hogy e lap irodalmi és művészeti színvonalánál, valamint kiállításánál fogva a támogatásra érdemes.

Miután hazai viszonyaink mellett minden ily vállalkozás különösen az első időben nem csekély nehézségekkel kénytelen megküzdeni, azon kérelemmel fordul a Photo-Club egyesületi tagjaihoz, hogy «Az Amatőr»-t tőlük telhetőleg felkarolni, e lapra a közölt igen mérsékelt ár mellett mennél szamosabban előfizetni, és dr. Kohlman Artúr szerkesztőt — a ki maga is buzgó tagja az egyesületnek és lapjával a club érdekeit határozottan szolgálni törekszik — úgy szakszerű cikkeikkel, mint pedig művészi fölvételeknek közlésre való átengedésével jóakarólag támogatni sziveskedjenek.

*

Előfizetések a Photo-Club tagsági díjakat beszedő szolgájánál és «Az Amatőr» kiadóhivatalánál (Bpest, Honvéd-utca 10.) eszközölhetők.

*

Már lapunk múlt számában adtunk hírt arról, hogy a budapesti Photo-Club 1905. évi márcziusi hó folyamán saját egyleti helyiségeiben

tavaszi házi kiállítást

rendez.

E házi kiállításon csakis a Photo-Club tagjai vehetnek részt műveikkel.

Beküldhetők: 1. Bármily fényképezési eljárás szerint készült fényképek; feltétel azonban, hogy kerettel legyenek ellátva. 2. Diapositívek (ablakképek), szintén keretben, felfüggeszthetően felszerelve. 3. Stereoskop-képek, azonban csakis akkor, ha egyúttal a képeket magában foglaló stereoscop-szekrény (nézőkészülék) is beküldik.

A kiállított munkák közül legkiválóbbnak talált három mű díja egy-egy *plaque*-t.

A kiállításra beküldendő művek legkésőbb 1905 február 20-ig írásban jelentendők be, a Photo-Club titkárságának.

Felhívjuk egyesületünk tisztelt tagjainak figyelmét arra, hogy az 1904 év őszi

egyesületi helyiségeinkben átalakításokat eszközöltünk,

melyekkel a helyiségeknek nemcsak külső csínját, de czélszerűbb használhatóságát is emelni törekedtünk.

Különösen kiemeljük, hogy 1904 évi november hó 1-e óta

műtermünk kizárólag tagjaink rendelkezésére áll

és a mennyiben azt egyesületünk valamely tagja már korábban le nem foglalta, a tagok által bármikor igénybevehető. Assistensünk az egyesület műtermében fényképfelvételeket iparszerűleg nem eszközölhet és így a műtermet saját céljaira többé nem használhatja.

*

Végül emlékübe idézzük tisztelt tagjainak, hogy egyesületünk

rendes heti club-összejöveleleit minden szerdán délután 6—8 óra között tartja

egyleti helyiségünkben.

Kérjük tisztelt tagjainkat, hogy heti club-összejöveleinket mennél számosabban látogatni sziveskedjenek.

Fényképezési eljárások.

Fényképező gépek megmelegítése. Télen eszközölt tájképfelvételeknél ajánlatos a gépet, kazettát, illetőleg az abban foglalt lemezeket a külső levegőnél melegebb hőfokon megtartani. Ez főleg azért szükséges, mert ellenkező esetben könnyen megeshetik, hogy a váratlanul beálló hőmérsékletváltozás következtében az objektív lencséjét hirtelen befutja a pára. Ennek kikerülésére már régen ajánlották, hogy minden télen kiránduló fényképező táskájában melegített tégladarabot vigyen. Ámde ez felette kényelmetlen és súlyos dolog, mely a «Photographische Wochenblatt» szerint sokkal előnyösebben pótolható oly kis melegítő testtel, melyet ecetsavas natronnal töltünk meg. Ha e bura (rézpalack vagy hasonló dolog), melyet előzőleg forró vízbe mártunk, míg a natron a vízben feloldódott, akkor 60 C° hőmérsékletet nyerünk, mely addig tart, míg az újra jegecesedési folyamat be nem fejeződik. Ez pedig órákig is eltart.

A Kohinoor-papír. Az utóbb kísérletezésre hozánk beküldött fényképezési papírosok közül igen kedvező eredményről számolhatunk be a Kohinoor elnevezésű papírosra nézve. E chlorezüstpapíros egyesíti magában mindazokat a követelményeket, melyeket manap jó fénytelen kímásoló papíroshoz fűzünk. Úgy csak platinfürdővel, — melyben szép feketés tonust nyer — mint platin és arany, vagy csak aranyfürdővel kezelve, — mely utóbbi esetben szép kékesfekete színt érünk el — kitünő másolatokat ad. A papíros szemcsés voltánál fogva egyrészt a túlságos éleség, másrészt a bántó ellentétek enyhülnek egy kevésbé, ami főként szélesebb világítási és fényhatások elérésére alkalmas. A papíros tehát művészies képek előállítására felette alkalmas. Azon körülménynél fogva pedig, hogy szinte kartonvastagságú papírlapokra készül, a felragasztás unalmas munkájától megkíméli a fényképezőt. E kitünő papírost a Photochemische Fabrik G. m. b. H. Roland Risse in Flörsheim a M. hírneves német cég gyártja s bocsátja forgalomba. Kapható minden nagyobb fényképezési szaküzletben.

Régi platinpapír alkalmazása. Régi és a nedvességtől megtámadott platinpapírok még használhatók, ha a rendesnél sötétebbre másoljuk azokat és utána szénsavas kálium hideg oldatában hívjuk elő, amelybe előbb a fátyol elkerülésére egy kevés kálium-hypochloritot teszünk. (The Amateurphotographer).

Felette tartós előhívó.

1000 kcm. víz

5 gr. Hauff-féle hydrochinon

3 « « « metol.

teljes oldódás után keverjük hozzá:

150 gr. natriumsulfitot (jegecest)

40 « hamuzsft

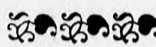

1—3 « jegeces bromkaliumot

Használatra hígítsunk 1 rész előhívót 3 rész vízzel. Az előhívás időtartama körülbelül 4 percz. Az oldat hőfoka legfeljebb 18 C° legyen. Az előhívó felette erőteljesen dolgozik és még használt állapotban is felette tartós. E metol-hydrochinon előhívó igen alkalmas úgy contact nyomatok, mint brómezüst papíron készült nagyítások előhívására, ha ugyanoly arányban keverjük, mint fentebb a negatívek előhívásánál. Tiszta fekete tonusok elérésére ajánlatos a negatívekre készített hívóval ellentétben, nem 1—3 gr., hanem csak 1/2 gr. bromkaliumot keverni az előhívó oldathoz.

Felelős szerkesztő: Kohlman Artúr dr.
Szerkesztőség: VII., Király-utca 89.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapesten.

A hírneves angol gyártmányok
közül is kiemelkednek a „GEM”
Dry Plate Co. Ltd. készítményei.

A „GEM” szárazlemezek,
a „GEM” chlorezüst kímásoló,
a „GEM” chlorbromezüst (gaslight),
a „GEM” bromezüst papirok

minden tekintetben a legtökéletesebbek.
Néhány hét alatt bevezették a legna-
gyobb műtermekbe és használják a leg-
≡≡≡ kényesebb izlésű amatőrök is. ≡≡≡

Kaphatók:

a „GEM” Dry Plate Co. Ltd. vezérképviselőségénél

HERBST SAMU

photochemigraphiai műintézetében

BUDAPEST, VII., Miksa-utca 8. szám

≡≡≡ és minden szaküzletben. ≡≡≡

Tessék árjegyzéket kérni!

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

RIGLER JÓZSEF EDE

papirneműgyár részvénytársaság

Első magyar fényképezési papírok gyártási osztálya

BUDAPEST.

Grail albuminat-papírja jelenleg a világ legjobb kimásoló papírjainak egyike! ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Tessék kísérletet tenni!

Az albumat-papíros gyorsan és brillánsan másol, szép fehéreket és remek fokozatokat ad. Rétege nem törékeny és nem ragad. Papírja nem szakad. Meleg színező fürdőben vagy hófok mellett oldhatatlan, nyúlékony és erős. Az albuminat-papírossal — az előírás betartása esetén — bármily szín és nuance könnyen elérhető. **Az albuminat-képek határtalanul tartósak.**

ÁRAK:

A fényezett papír ára 50/66 % nagys. ívekben könyvenként K 18.—, 1 ív K —.80
 « fénytelen « « 50/66 « « « « « 22.—, 1 « « 1.—
 « « szemcsés papír ára 50/66% nagys. ívekben « « 24.—, 1 « « 1.20
 « papír kisebb alakokban csomagként à « 1.—, 1.20 és 1.40 is kapható.

Beszerezhető fenti cég központjában és fióküzleteiben, valamint minden bel- és külföldi fényképezési szaküzletben.

WANAUS JÓZSEF

fényképező készülékek és saját készítményű
szükségleti cikkek raktára

BUDAPEST, IV., DEÁK FERENCZ-U. 19.

Dús raktár: ➤ Szalon, utazó-Kodak és egyéb kézi kamarákban.

Lloyd kamarák.

➤ A leghíresebb gyártmányú objektívek. ★ Celloidin, aristo, bromezüst-papírok. ★ Kiváló jó minőségű lemezek. ★ Mindig friss vegyszerek állandóan raktáron.

Mindennemű fényképezési munkákat elvállalok. ◦ Sötétkamarám a t. amatőr fényképező uraknak és hölgyeknek rendelkezésére áll.

TELEFON 867.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Földes Gyula

SPECIALGESCHÄFT FÜR
MALUTENSILIEN

BUDAPEST
N. ESKÜ ÚT 6
KLOTILD PALOTA.

Szakszerűen berendezett raktár a festészet körébe tartozó összes cikkekből.

Árjegyzéket készséggel küldök.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Prof. ALEX. LAINER'S

FABRIK PHOTOCHEMISCHER PRÄPARATE
WIEN, VII. BEZ., KAISERSTRASSE Nr. 79.

≡ Ajánlja következő saját gyártmányait: ≡

Fényes nappali másolópapirosát, u. m. Celloidin-, Aristo- és Protonpapiros különválasztott színezésre.

Fénytelen nappali másolópapirosát, u. m. Mars-Matt összetett színezésre, Neptun-Matt és Gobelin arany és platin-színezésre.

Előhívós papirjait, u. m. Bromezüst-Bara- és Korobrom-papirjait és Palos nappali világítású előhívós papirját.

Univerzális előhívóját dobozban; kitűnő előhívó!

Tonin, különválasztott színezésre.
Tonfix, egyesített színezésre.

Extra-rapid szárazlemezeit, Orthochromatikus és olcsó Konsum-lemezeit.

Legrégibb és legnagyobb üzlet e szakmában. Alapítva 1878.

PEJTSIK KÁROLY

Műterme kizárólag amatőr-czélokra:

IV., Kossuth Lajos-u. 1.

fényképezési cikkek szaküzlete

□ □ BUDAPEST □ □

IV., Városház-u. 1. sz.

(IV., Kossuth Lajos-u. 4. sz. épület, Standard-palota.)

Ajánlja: minden a fényképezési szakmába vágó készülékeit és cikkeit jutányos árban.

Felvilágosítás és képes nagy árjegyzék kívánatra a legnagyobb készséggel.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképészeti különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinnyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Amatőrök szakszerű kiképzése bármely fényképezési eljárásban.

HERBST SAMU

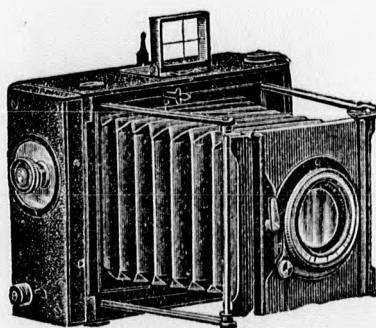
REPRODUKÁLÓ MŰINTÉZETE
BUDAPEST, VII., MIKSA-U. 8.

Legújabb speciális eljárás szerint készült művészi clichék, melyek az eredetinek legintimebb sajátosságait, szépségeit teljes hűséggel visszaadják.
KÜLÖNLEGESSÉG: Clichék háromszinnyomáshoz (Chromotypia).
Minták, árajánlatok kívánatra bérmentve.
TELEFON 424.

CARL ZEISS JENA

Wien, IX/3., Ferstelgasse 1, Ecke Maximiliansplatz.
Berlin — Frankfurt a. M. — Hamburg — London — Wien — St.-Petersburg.

Palmos-

Kamarák

könnyű fémből fokális redőny-zárral és
Zeiss-anasztigmatokkal.

Alakjai: 6×9 cm., 9×12 cm., 4×5 inch. és 9×18 cm. stere és panoramához.

Használható lemezzel, filmpakkal és filmtekerccsekkel ugyanazon beállítás mellett.

==== Kérjük a P 32 árjegyzéket! ====

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

517-552.

lamm levő

HEGYSZAKADÉK TÉLEN
EDUARD NEMECZEK, WIEN

„AZ AMATŐR“ műmelléklete

A „Gut Licht“ jogának fentartásával